

MİMAR SİNAN

4. En Muh. Büyük Üstad Masağı Suha AKSOY
7. Message From M.W. Grand Master..... Suha AKSOY
9. Faik Süleyman Paşa (1876-1916) Ahmet AKKAN
13. Mehinet Ali Baba (1853-1934) Ahmet AKKAN
16. Tarih Yazmak, Tarihi Yapmaktan ZordurÖmer Faruk KURT
22. Chehade Crawley MS (c.1700) Rûbai İşlevinde İlk
Manüskripler(MS) ve Önsoz Celil LAYIKTEZ
27. Çünkü İnsanlık Duygusu Herşeye Üstün Gellir Tunçay KESİM
33. Gönnye Pergelin Düşündürdükleri Raşid TEMEL
35. Güzelliği Gören Gözler Sevgi'yi Terennüm Edar M. Necati BÖKE
41. Buddhiam Üzerine Keparal ÇERMAN
54. Hürmâsenlukta "24 Bölümü Çelvel" Sembalizması Tamer AYAN
69. Franmasenlugun Ortadağuda ve
Bilhassa Löbnan'da Tarihi Görünüşü Prof.Dr.Jacques de PENEY
Çeviren: Mahmet Fuat AKEV
70. Olayların İçinden Sahr ERMAN
72. Localardan Haberler Mîmar SİNAN
80. Aramızdan Ayrılanlar Mîmar SİNAN

MİMAR SİNAN

***Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başarılırsınız.***

Şâni Yüce Kur'an, S.III.139

Kapak Kompozisyonu : ŐİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ
Tel. 143 55 72 - 145 32 48 ☆ İSTANBUL - 1992

MİMAR SİNAN

**Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihî, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.**

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı İşlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

SAYI : 82

Nuruziya Sokağı 25, Beyoğlu

Tel : 149 24 51

ARALIK 1991

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Suha AKSOY
7. Message From M.W. Grand Master..... Suha AKSOY
9. Faik Süleyman Paşa (1876-1916) Ahmet AKKAN
13. Mehmet Ali Baba (1853-1934) Ahmet AKKAN
16. Tarih Yazmak, Tarihi Yapmaktan Zordur Ömer Faruk KURT
22. Cherwode Crawley MS (c.1700) Ritüel İşlevinde İlk
Manüskriler(MS) ve Önsöz Celil LAYIKTEZ
27. Çünkü İnsanlık Duygusu Herşeye Üstün Gelir Tuncay KESİM
33. Gönye Pergelin Düşündürdükleri Raşid TEMEL
35. Güzelliği Gören Gözler Sevgi'yi Terennüm Eder M. Necati BÖKE
41. Buddhism Üzerine Koparal ÇERMAN
54. Hürmasonlukta "24 Bölümlü Cetvel" SembolizmasıTamer AYAN
68. Franmasonluğun Ortadoğuda ve
Bilhassa Lübnan'da Tarihi Görünüşü Prof.Dr.Jacques de PENEY
Çeviren: Mehmet Fuat AKEV
70. Olayların İçinden Sahir ERMAN
72. Localardan Haberler Mimar SİNAN
80. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

EN MUH.-. BÜYÜK ÜSTAD MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

20'nci asrın ikinci yarısında, insanlık, milletlerin bağımsızlığı ve insan haklarının yayılması bakımından, büyük ilerlemeler kaydetmiştir. 2. Dünya Harbi'nin bitmesinden sonra, dünya kamuoyu güçlenmiş, uygulamada etkin olmaya başlamış ve önemli sonuçlara ulaşılmasını sağlamıştır.

Bu gelişmeler sonunda, önce İngiliz İmparatorluğu tasfiye edilmiş, daha sonra, Fransa, Portekiz, Belçika ve Hollanda müstemlekeleri bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır.

Hindistan, Pakistan, Mısır, Birmanya, Tunus, Fas, Cezayir, Endonezya gibi birçok devlet, bağımsız ülkeler olarak insanlık aleminde yerlerini almışlardır.

Aynı dönemde, totaliter yöntemlerle idare edilen memleketlerde de bazı iç gelişmeler olmuş ve totaliter rejimler yerlerini demokratik yönetimlere bırakmışlardır. İspanya ve Portekiz'deki gelişmeleri bu arada sayabiliriz.

Bu akım, güçlenerek devam etmektedir. Son olarak doğu blokunda bazı gelişmeler olmuş, bağımlı ya da yarı bağımlı milletler bağımsızlıklarını elde etmeye başlamışlardır.

Soğuk harp, büyük ölçüde önemini yitirmiş, barış ve kardeşlik havası güçlenme yoluna girmiştir.

Sevgili Kardeşlerim, bütün bu olaylarda, spekülatif masonluğun 1717'den başlayarak insanlığa akıl yolunu göstermesinin büyük katkısı vardır. Masonluğun etkisi, önce 1774'de Amerika'nın bağımsızlığında ve 1789'da Fransız Devrimi'nde görülmüştür. Bu hareketlerin başında bulunanlar çoğunlukla kardeşlerimizdir. Daha sonra 19'uncu yüzyıl boyunca bu etki sürmüş, insan düşüncesi büyük ilerlemeler kaydetmiştir. Bu fikir gelişmesi, dünya olaylarını devamlı etkilemiş ve 20'nci yüzyılın ikinci yarısında, uygulamada, büyük sonuçlarını vermiştir.

İşte, 1992 yılına böyle düşüncelerle ve gönül ferahlığıyla giriyoruz.

Bu arada, çok büyük ve çok etkin bir hareket olan Masonluk, toplumun eleştirilerine de hedef olmaktadır. Aklın üstünlüğünün kabulünden, kardeşlik sevgisinin yayılmasından, eşitlik ve adalet duygusunun benimsenmesinden rahatsız olanlar bulanacaktır.

Toplumun eski yapısını oluşturan kurumlardan çıkan olanlar ya da her yeni hareket karşısında şüphe ve endişeye kapılanlar, Masonluğu eleştireceklerdir. Çeşitli başka sebeplere ve yanlış bilgilenmeye ya da yanlış yorumlamaya dayalı eleştiriler yapılacaktır. Bu doğaldır.

Masonluğun, bu eleştirilere tek tek cevap vermesi mümkün değildir. Yerinde de değildir. Masonluk, anlamak istemeyenlerle, yanlış anlayanlarla, yanlış yorumlamak isteyenlerle tartışmaya giremez. Zaman zaman basın ve yayın

kuruluşlarının iyi niyetli yaklaşımlarından yararlanılarak, kamuoyuna bilgi verilmesinde fayda olduğu şüphesizdir.

Ancak, bu bilgilendirmenin, gelenek ve usullerimize göre, uygun bulunacak saygın yayın kuruluşları aracılığı ile yapılması lâzımdır.

Kardeşlerim sorumsuz ve hatalı eleştirilerden etkilenmemeli ve her eleştirinin derhal cevaplandırılması gerektiği gibi bir kaniya sahip olmalıdırlar.

1992 yılının, camiamıza ve bütün insanlığa daha güzel günler getirmesini diler, bütün Kardeşlerime yeni yılda sağlık, başarı ve mutluluklar dilerim.

Suha AKSOY
Büyük Üstad

MESSAGE FROM M. W. GRAND MASTER

Dear Bretheren,

During the second half of the 20th Century humanity made a great progress in the independence of the nations an wide - spreading of the human rights. After the second world war, the public opinion strengthened, became effective in the application of ideas and achieved important results.

As a result of these developments, the British Empire was liquidated, followed by the French. Portugese, Belgian and Dutch deminions declaring their independence.

Countries like India, Pakistan, Egypt, Birmania, Tunisia, Morocco, Algeria and Indonesia took their places among the other independent nations.

During the same period, some internal changes took place in the countries ruled by the totalitarian regimes and these started to be ruled by democracy. Spain and Portugal can be shown as examples.

This trend is continuing with great strength. The last of changes were in the Eastern Bloc, where the fully or semi-dependent nations started to gain their independence.

Cold war lots its importance to a great degree, peace and brotherhood started to prevail.

Bretheren, speculative Freemasonry, which started in 1717 and showed the path of wisdom to the mankind, has contributed a lot to these events. Freemasonry showed its first influence in 1774, during the American Independence and

then in 1789 during the French Revolution. Most of the leaders of these movements were our bretheren. This influence continued to be effective during the 19th century and the human mind made a great progress. This progress influenced the world events continuously and bore its fruits during the second half of the 20th century.

We are therefore entering 1992 with such thoughts and peace of heart.

Freemasonry, a large and effective movement, is being the target of society's criticism. There are, certainly, those who will be uncomfortable by accepting the superiority of mind, the love of brotherhood being spread and feelings of equality and justice.

Those who have interests in the old institutions forming the old system of the society or those fearing of and doubting any new movement will criticise Freemasonry. Their criticisms will be based on verious reasons, wrong informations or misinterpretations. This is only natural.

It is not possible for Freemasonry to reply to these criticisms one by one, neither would it be appropriate. Freemasonry does not enter in arguments with those who does not want to understand or who wanths to continue with misunderstandings and misinterpretations. It is undoubtedly useful to inform the public from time to time by benefiting from the positive approaches of the press and the news media.

This, however, must be done through the repectful and reliable members of the press and the news media and according to our customs and usages.

Bretheren should not be affected by irresponsible and erroneous criticisms and neither should they entertain the idea that every criticism should be responded.

I wish 1992 brings better days to our Craft and humanity and wish all my bretheren a healthy, successful and happy new year.

Suha AKSOY

M.W.Grand Master

FAİK SÜLEYMAN PAŞA (1876-1916)

(Maşrık-ı Azam-ı Osmani'nin İkinci ve Dördüncü Üstad-ı Azam'ı)

Ahmet AKKAN

1 Ağustos 1909 tarihinde Maşrık-ı Azam-ı Osmani ismi altında kurulan Türkiye Büyük Locası'nın 1909-1912 birinci devresi için Talât Paşa biraderimiz Büyük Üstad seçilmişti. Talat Paşa, 1910 senesinde bu görevden çekilince yerine muavini Miralay Galip geçip dönemi tamamlamamış, seçim ile Faik Süleyman Paşa Büyük Üstad seçilmiştir. Bu durumda ikinci Büyük Üstadımız Faik Süleyman Paşa'dır.

1876 senesinde doğmuş olan Faik Süleyman Paşa'nın hayat hikâyesine ait belge, İstanbul Belediye Kütüphanesi 1 D/1301 Osmanlıca mecmua (Harp mecmuası) bölümü, Sayı 12, Ağustos 1332, sayfa 183'ten ay-
nen alınmıştır:

Bu kere Kafkas cephesinde şehit olan kolordu kumandanı Faik Paşa'nın tercüme-i halidir.

16 Mayıs 310 (1894) tarihinde Mektep-i Harbiye'ye girerek 5 Kânunisani 315 (1899) tarihinde Erkân-ı Harbiye Yüzbaşılığı ile neşet edip Erkân-ı Harbiyeyi Umumiye Dairesi 4. Şubesine ve 5 Mayıs 316 (1900)da sekizer aya Sunufu Selâseyi Askeriyede (askeri üçüncü sınıf) bilfiil bariki idare ve kumanda eylemek üzere iki sene müddetle atık üçüncü orduya, 13 Nisan 316 (1900) tarihinden itibaren topçu onbeşinci alayın birinci bölüğüne ve 12 Teşrinisani 316 (1900) tarihinden itibaren 13. süvari alayına memur edilmiş ve 9 Temmuz 317 (1901)de beşinci rütbeden Mecidi nişanı ile taltif olunmuştur. Alay ve taburlarda ikmali müddet ettikten sonra Atık Üçüncü Ordu Erkânı Harbiyesinde istihdam olunmak üzere Kolağalığa terfii hususuna bilâistizan (danışmaksızın) 1 Şubat 317 (1901)de iradei seniye şerefsadır olmuş ve 19

Temmuz 318 (1902)de dördüncü rütbeden Mecidi Nişanı ile taltif edilmiştir.

Mumaileyhin Metroviçe fırkasına icrai memuriyeti münasip görülerek 16 Mart 319 (1903)da izam (yollama) ve kânunuevvel 320 (1904)de Selânik Mıntıkası kumandanı Ferit Paşa'nın refakatına tayin ve 3 Haziran 321 (1905)de Binbaşı Nasb ve 7 Ağustos'ta dördüncü rütbeden Osmanî Nişanı ile taltif edilmiştir.

Sisam için Üçüncü Ordu'dan ter tip ve izam kılınan 2. Tabur idaresine memur edilerek 17 Mayıs 324 (1908)de kaymakamlığa terfi buyrulmuş ve 16 Kânunuevvel 324 (1908)de Nizamiye Dokuzuncu Liva Kumandanlığına tayin olunmuş ise de, mezkûr ordu Erkân-ı Harbiyesinde ipka ve 30 Temmuz 325 (1909)de Debre Sancağı Mutasarraflığından Üsküdar Sancağı Mutasarraflığına ve 9 Şubat 327 (1911)de Erkân-ı Harbiyeyi Umumiye 4. Şubesine ve Balkan Harbi Seferberliğinde 16 Eylül 328 (1912)de 7. Kolordu Erkân-ı Harbiye riyasetine ve 5 Temmuz 329 (1913)da Onuncu Fırka Kumandanlığı Vekâletine ve 24 Teşrinievvel 329 (1913)da Birinci İşkodra Fırka Kumandanlığına tayin edilmiş ve 11 Teşrinisani 329 (1913)da Miralaylığa terfi buyurulmuş ve 23 Teşrinievvel 329 (1913)da Dersaadet (İstanbul) Merkez Kumandanlığına tayin edilmiştir.

24 Kânunuevvel 329 (1913)da Teşkilât-ı Ahire'de Birinci Fırka

Kumandanlığında ipka ve 16 Teşrinisani 330 (1914)da Kolordu Kumandanlığına tayin olunmuş ve hüsnü hizmetinden dolayı 17 Şubat 330 (1914)da Miralayağa terfi buyurulmuştur.

Paşa-i müşarünileyh ahiren Kafkas cepheyi harbiyesinde 17 Ağustos 332 (1916) tarihinde şehiden vefat etmiştir.

Faik Paşa, bir asker için lâzım olan mezayanın kâffesini (meziyetlerin hepsini) haiz ve en muktedir erkân-ı askeriye'den biri idi.

Masonluğu: Muhtemelen (1320-1321) 1904-1905 yıllarında Selânik'te vazifeli iken Fransız Büyük Maşrıkına (G.O) bağlı VERITAS Locasında tekris olmuştur. Bu Loca, 1901 senesinde kurulmuştur. Üstad-ı Muhteremi, bilâhare Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Selânik Mebusu olacak Emanuel Karasu birader idi. Bilâhare Bahriye Nazırı olan Cemal Paşa, İsmail Canbolat, Gümülcine Mebusu Hoca Fehmi Efendi, Bâbüali baskınında vurulan Mustafa Necip, bu Loca'nın azaları idiler. Talât Bey (Paşa) ve Naki Bey, Rizorta Loca'sının azası olmakla beraber bu locaya da devam ederler ve görev alırlardı.

Selânik'teki İtalyan Büyük Maşrıkına bağlı Makedonya-Rizorta ve Fransız Büyük Maşrıkına bağlı Veritas Locaları, İttihat ve Terakki'nin gelişmesinde ve Meşrutiyet'in ilânının temin edilmesinde mühim roller oynamışlardır. İttihat ve Terakki'nin o zamanki bazı muhaberatının

قهرمانلقه دولو ماصسى قفقاسيه جبهه سنده ايلك اسره قتلنده
كوسترديكى فرمالانلقه نويچ وقتتيم ايله قول اردو فرمانلى
شهيد فائق پاشا

Kahramanlık dolu mazisini Kafkasya cephesinde ilk ateş hattında gösterdiği fedakârlıklarla tedviç ve tahdim eden (taçlandırmış ve mühürlemiş) Kolordu Kumandanı FAİK Paşa

bu localar vasıtasıyla yapıldığı, birçok önemli kararların bu localarda alındığı bilinmektedir.

Meşrutiyeti müteakip 1 Ağustos 1909'da Maşrık-ı Azam-ı Osmanî'nin kuruluş toplantısında, Faik Süleyman Bey'in, Makedonya-Rizorta Locası namına toplantıya iştirak ettiği (Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi - 1951 Sayfa 87 ve Ana Çizgileri ile Türkiye'de Masonluk-Kemalettin Apak-1958 sayfa 67) bildirilmektedir. E.K.E.S.R Osmanlı Şura-i Alisi kendisine 3 Kasım 1909 tarihinde 33 dereceyi tevcih etmiştir. Büyük Loca'nın kuruluşunda görev almamış olan Üstadımızı muhtemelen Üsküdar Sancağı Mutasarrıfı iken, 18 Ocak 1910'da Kadıköyü'nde 9 numaralı Ziya-ı Şark Mahfili'nin kurucuları arasında ve ilk Üstad-ı Muhterem olarak görüyoruz. (Kurucuları: Faik Süleyman, Fuat Hulusi, Modyano, Mustafa Asım, Mehmet Reşat, Dr. Fuat Süreyya Paşa, Osman Tefik, Mehmet Nezir, Bahriyeli Mehmet Ali, Peko).

Vaktile PRODOS Loca'sında tekeris edilmiş olan Beşinci Murat'ın önlüğü, jurnali müteakip tahkikata memur edilmiş olan Bahriyeli Mehmet Ali tarafından alınmış ve muhafaza edilmişti. Bilâhare müştereken kurdukları locaları ilk Üstad-ı Muhterem Faik Süleyman Bey'e hatıra ola-

rak hediye etmişti. Üstad-ı Muhterem Faik Süleyman da bu önlüğü, Beşinci Murat'ın oğlu Şehzade Selâhaddin Efendi'ye tekrisi mü teakip tebrik esnasında takmıştı.

1912 senesinde görevi tamamlayan Faik Süleyman Paşa, Büyük Üstadlık Çekicini Dr. Mehmet Ali Baba (Erel) Üstada devretmiştir.

1912-1915 seçim dönemini tamamlayan Mehmet Ali Baba'dan sonra 1915-1918 üçüncü seçim döneminde Faik Süleyman Paşa tekrar Büyük Üstad seçilmiştir.

1916 senesinde Kafkas Cephesi'nde şehit olan Faik Süleyman Paşa'nın dönemini, muavini Mehmet Cavit Bey tamamlamıştır.

Türkiye tarihinin en sıkıntılı devreleri olan, Trablusgarp, Balkan ve Harbi Umumi yıllarında askerî çok önemli görevleri yanında, loca kurmak, Üstad-ı Muhteremlik yapmak, iki defa Büyük Üstadlık görevini yüklenmek zahmetlerini ve şerefini taşımış olan Büyük Üstadımız Faik Süleyman Paşa'nın aile durumu hakkında hiçbir malûmat elde edememenin üzüntüsü ile daha 40 yaşında iken vatan müdafaası uğrunda ilk ateş hattında şehiden ebedi maşrıkta intikal etmiş bu Büyük Üstadımızın aziz hatırası önünde saygıyla eğilirim.

MEHMET ALİ BABA (1853-1934)

Üçüncü Büyük Üstad

Ahmet AKKAN

Üçüncü Büyük Üstadımız Mehmet Ali Baba (Erel) 13 Eylül 1853'te İstanbul'da Süleymaniye'de doğmuş. 14 Aralık 1934'de 82 yaşında İstanbul'da ebedi maşrika göçmüştür.

1874'de tıbbiyeden mezun olmuş, açılan müsabakayı kazanarak, Fransa'ya gitmeye hazırlanırken, Hersek isyanı üzerine İşkodra Hastanesi İkinci Tabibi olarak vazife görmüş, Rusya Harbine (93 Harbi) katılmış, yaralanmış, savaş sırasında Müşir Eşref Paşa ve Hamdi Paşa tarafından bazı siyasi meseleleri çözümlenmeye memur edilmiş, esir olmuş, esareti esnasında büyük rütbeli memur, subay ve eratin sevkinde, yaralı ve hastaların tedavisinde ve nihayet 1879'da Kafkasya'dan ayrılan Müslümanların göç işlerine bakmakla görevlendirilmiştir.

Mehmet Ali Baba'nın hekimliği yanında, eğitim alanında da çalışmaları olmuştur. 1875'de bir yıl Darüşşafaka'da hayvanat dersi okutmuştur. 1879'da kendisinin finanse ettiği ilk ve orta kız okulu kurmuş ve maarif nezaretine devretmiştir. Basri Bey'le beraber Numune-i Terakki isimli, ilk-orta-lise sınıflarını havi erkek okulunu kurmuştur.

1908 Meşrutiyeti'nin gerçekleştirilmesi hususundaki gayretlerinin saraya jurnal edilmesi üzerine 1880'de Girit'e sürülmüş, Girit Maarifi

İslâmiye Heyeti Uyeliği'nde bulunmuş, Hanya Mektebi Kebiri'nde öğretmenlik yapmıştır. 1899'da sürgünden dönmüştür. 1868'de kurulmuş olan Osmanlı Mecruhini Askeriye İane Cemiyeti'nin, Osmanlı Hilâliahmer Cemiyeti haline geçişinde kurucu üyeler arasına girmiş, Balkan Harbi sırasında genel müfettişliği yapmış, merkezin Ankara'ya nakline kadar merkez ve yönetim kurullarında bulunmuştur.

Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin (Çocuk Esirgeme) kurulmasında Necat Locası kardeşlerinin teşebbüslerine büyük çapta teşvik ve yardımları olmuştur (Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi sayfa 145)

İbrahim Hoyi biraderin ifadesine göre; 1872'de Tıbbiye talebesi iken, Sakakini biraderle olan sıkı yakınlığı nedeni ile İtalyan maşrıkına bağlı bir Locada tekris olduğu muhtemeldir.

25 Haziran 1909'da Yüksek Şura'dan alınan patent ile 2 numaralı Muhibban-ı Hürriyet Locasını, Rauf Paşazade Sadık, Jak Kalderen, Osman Saip, Softazade Ahmet Nesimi, Herkül Diyamandopulo, Dr. İbrahim Temo ile beraber kurmuşlar, bilâhare Sakakini birader de bu locaya iltihak etmiştir.

Bu Locada kurucu Üstadı Muhteremlik ve ayrıca iki defa daha Üstad-ı Muhteremlik yapmıştır.

1 Ağustos 1909'da Maşrıkı Azam-ı Osmani'nin kuruluş celsesine, Muhibban-ı Hürriyet Mahfili temsilcisi olarak katılmış ve yapılan seçimde ilk dönemin birinci nazırı olmuştur. (Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi sayfa 87)

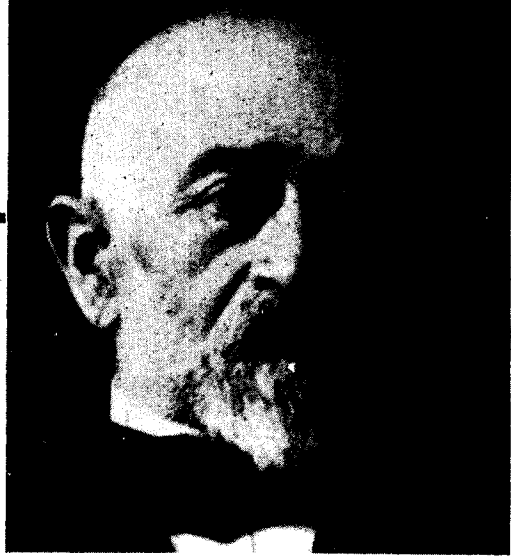
Muhibban-ı Hürriyet Mahfili ile aynı tarihte Şura-ı Ali Patenti ile kurulan 3 numaralı Vefa Mahfilinin kurulmasında, Nail Reşit, Osman Fehmi, Mehmet Tevfik biraderlere çok yardım etmiştir. (Kemalettin Apak, sayfa 85)

11 Aralık 1921'de kurulan ve Fransızca çalışan Etoile d'Orient Locasında da Üstad-ı Muhteremlik yapmıştır. (Kemalettin Apak. sayfa 110)

12 Eylül 1909'da Şura-ı Âli kendisine 33 dereceyi tevcih etti.

1917 sonlarında, Berlin'de yapılan ve Birinci Umumi Harp'teki Almanya ve Müttefikleri zümresi masonlarına inhisar etmesi hasebiyle, pek mahdut mahiyette olan Mason Kongresi'ne Prof. Mustafa Zühtü, Divan-ı Muhasebat Reisi Tevfik Hamdi ve Prof. Faik Sabri (Duran) ile iştirak etmiştir.

1912-1915 seneleri arasında Maşrık-ı Azam-ı Osmani'nin Büyük Üstadlığı'nı yapan kardeşimiz, 1915-1926 seneleri arasında Türkiye Süprem Konseyi Hakim Büyük Amirliği görevini muntazaman yap

Mehmet Ali Baba

mıştır. Mart 1924 celsesine sağlık nedeni ile iştirak edememesi üzerine muavini Fuat Hulusi birader riyaset etmiştir. Büyük Komandör Mehmet Ali biraderin rahatsızlığının devam etmesi üzerine İhsan Abidin birader: "Mehmet Ali biraderin hizmetleri meşkûrdur (teşekküre değer). Kendisinin daimi ve Fahri Reis intihabı ile bir hatıra hediyesi ile hizmetlerinin tebci (ululanması) muvafık olur" mütalaasında bulunmuş, bu husus kabul edilmiştir.

Ocak 1926 celsesi, rahatsız olarak iştirak eden Mehmet Ali Baba'nın riyasetin de toplanmış, kendisine tevcih olunması istenilen fahri reisliğe ve muhabbete teşekkür ederek seçime geçmiş ve reisliğe Takiyeddin birader seçilmiş ve Mehmet Ali Baba'ya da Fahri Komandörlük tevcih edilmiştir.

Üstadımızın oğlu Prof. Dr. Muhyiddin Erel İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Hijyen hocası idi. Kızı Prof. Dr. Sara Akdik İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Nebatat hocası idi.

Mehmet Ali Baba Üstadımız, 17 Aralık 1934'de İstanbul'da 82 yaşında iken ebedi maşrıka göç etmiştir.

KAYNAK

- 1- APAK, Kemalettin; *Ana Çizgileri ile Türkiye'de Masonluk*, 1958
- 2- HOYI, İbrahim; *Mimar Sinan Mecmuası*, sayı 10, sayfa 99-102
- 3- *Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi*, 1951
- 4- ŞAPÇI, Metin; *Neşredilmemiş Konferans (Hisar Muh.: L.: 'sı)*

TARİH YAZMAK, TARİHİ YAPMAKTAN ZORDUR.

Ömer Faruk KURT

Ritüellerimiz bize kendimizi tanımayı, tabiatı öğrenmeyi ve toplumun inkişaf kanunlarını bilmemizi emretmektedir. Birçok kimse hislerinin ne olduğunu hayattan ziyade okuduğu edebiyattan öğrenir. Bunun gibi içinde yaşadığı toplumu da sosyal yapıları da beşer tarihini tetkik ederek daha iyi öğrenir.

Her bilginin bir tarihi vardır. Edebiyat tarihi, sanat tarihi, tıp tarihi, felsefe tarihi gibi. Hepsinden evvel gelen siyasi tarih dediğimiz insanlık tarihi, tarih ilminin esasını teşkil eder.

Tarih diğer ilimler gibi umumi mahiyetteki vakalarla uğraşmaz. Hususi mahiyetteki vakalarla ilgilenir. Bununla beraber tarihi vakalar tekerrür eder gibi gözükmekte iseler, bu insan ruhunun ve tepkilerinin mahdut ve aşağıyukarı bir örnek oluşundandır. Meselâ Roma imparatoru VESPASIAN umumi helâları vergi koyarken oğlu TITUS itiraz edince "PARANIN KOKUSU OLMAZ" demiş ve bu söz tarihe mal olmuşsa; bunun sebebi insanların her devirde maalesef kokusuna aldırmadan paranın peşinden gitmiş olmalarıdır.

M.Ö. 60 senelerinde Romaya hükmeden birinci TRIUMVIRA, POMPEIUS-CRASSUS-JULIUS CESAR'dan müteşekkildir. Asya orduları

başkumandanı CRASSUS İranlılarla yaptığı bir muharebede ölünce geriye kalan iki rakip amansız bir mücadeleye girişiyorlar. Galyadaki orduların Başkumandanı CESAR'ın zaferleri Romadaki POMPEIUS'u korkutuyor ve senatoya bir karar aldırtmaya muvaffak oluyor. Cesar azledilerek Romaya çağırılıyor. Romanın şimalindeki RUBICON nehri kumandanların askerleri geçmesi yasak olan hattır. CESAR, Rubicon'a gelince bir tereddüt geçirir ve nihayet ALEA JACTA EST yani "zarlar atıldı" der ve Rubicon'u geçmeye karar verir. Bilâhare Romaya tek başına hakim olur. İnsanlar 2000 senedir tereddütlerini yenip dönmek üzere karar verince "eh artık zarlar atıldı" demektedirler.

17 Eylül 1631 senesi Leipzig'in kuzeyindeki Katolik ve Protestan orduları karşı karşıydılar. Yeni çağların ilk cihan harbi denen 30 yıl savaşları içindeyiz. Katolik tarihçi HILAIRE BELLOC kendi mezhebinin alnyazısını tayin eden bu anı şöyle anlatıyor. General Tilly cephesini tertip etmiş ve düşmanın saldırısını bekliyor. Ona göre tâbiyelenmiş fakat bu esnada ona haber vermeden PAPPENHEIM 5000 süvarisiyle İsveçlilerin sağ kanadına hücumu kalkıyor. Bunu gören ihtiyar Başbuğ üzengilerinin üzerine kalkıp haykırıyor: "NE YAPTIN SERSEM DÜNYAYI KAYBETTİN". Her devirde küçük, küçücük gibi görülen hataların ardında çok büyük davaların tılsımı yatmaktadır. Bunu görecek basiretli göz nâdir yetişir.

Tarihin mevzuu insanoğlunun yaptıklarıdır. Tarih bize geçmiş hadiselerin oluş tarzını gösterir ve bu suretle bize insanları ve kendimizi tanıtır. Ferdin ve sosyal grupların faaliyetlerinin külli tekâmül ile olan sıkı münasebetini gösterir. İnsanların zaman ve mekân itibarıyla geçirdikleri tekâmülü, birarada yaşayan canlı varlıklar olarak yapageldikleri psiko-fizik hareketlerin sebep-netice münasebetlerini araştırır ve bu münasebetlere izâfe edilen müşterek kıymetleri bulup tasvir eder. Görüyoruz ki, tarih birinci derecede ruhi bir ilimdir. Bu bakımdan tarihin en birinci yardımcı ilmi Sosyal Psikolojidir. Etnografya ve Etnoloji ise tarihin emrinde ve ona ait ilimlerdir. Yine tarihçi sistematik hukuku bilmiyorsa hukuki münasebetleri anlayamayacaktır; estetik terbiyesi yoksa sanat ve edebiyat meseleleri üzerine fikir yürütemeyecektir. Denir ki, doktorlar hatalarını toprağın altına gömerler fakat mimarlar ise üzerine rekzederler. Toplumun hayatı herşeyden ziyade bir binada kendini gösterir. Zira bir milletin nesir, şiir ve müzikten fazla binaların tarzı ve motifleri mübalağasız ve hayalden uzak gerçek yaşantısını, enerjisinin sarfedildiği şekli sadakatle tanı tacaktır. Bu Mimari bilgidir yoksun tarihçi tarihçi olur mu?

Tarihçinin asla feragat edemeyeceği bir ilim de felsefedir. Bir devrim veya bir sosyal grubun felsefi düşünüş tarzını, orada hâkim olan telâkkileri hatta dini dogmaları bilip anlaması tarihçinin felsefi bilgi-

sine bağlıdır. Feslefe aynı zamanda insana şuurlu ve isabetli düşünmeyi, umumi bağlantıları bulmayı öğrettiği gibi bütün bunların üstünde ona bir dünyü görüşü sağlar. Tarih bütün bu saydığımız yardımların sayesinde muhtelif çağlarda ve çeşitli toplumlarda değişen muhteva ve belirtilere rağmen esas teşkil eden psikolojik ameliyenin hep aynı kaldığını bulmaya çalışır. Zamanımızı ve geçmişini anlayabilmek için mukayese imkânını temin eder.

Fizik, zaman ve mekân içinde cereyan eden hadiseleri tetkik eder. Psikoloji ise, yalnız zaman içinde yer alan vakaların ilmidir. Tarihe gelince her ikisinin halitası olmasına rağmen çoğu kez mekân tahribe hiç değilse değişikliğe uğramış zaman ise geçmiş gitmiş ve yokolmuştur.

Şimdi bu güç durum karşısında tarihinin metodolojisini görelim. Evvelâ, kaynak bilgisi gelir, sonra sırasıyla kritik, analiz, tefsir, telâkki ve sonuncusu da tasvirdir.

Batıdaki tarih kelimesi Yunanca aslı İSTORYA'dan gelir. İSTORYA araştırılmış haber anlamındadır. Tarih ilminin de bir tarihi vardır. İlk tarih "hikâye eden tarz"dır.

Efsaneler, destanlar, sergüzeşterler bu gruba girer. Yunan-İran savaşlarını anlatan Herodot'un tarzıdır. İkincisi öğretici tarzıdır. Vakalardan pratik hisseler çıkartır, ahlâki ve siyasi tavsiyelerde bulunur. Meselâ Peloponez savaşlarını anlatan THUKYDIDES (M.Ö. 465-395) gibi 18'inci asra kadar bu tarz tarihçilik devam etmiştir. Zamanımızda hakim olan üçüncü tarz araştıran tarzıdır. İşte tarih bu devirde ilim haline gelmiştir. Her tarihçi, tezahürün kendi çağında nasıl meydana geldiği, kendinden sonraki devre ne gibi tesirler icra ettiğini araştıran tarzıdır.

Tarih ilmini inşa eden malzemenin elde edildiği yere "Kaynak" diyoruz. Eski zaman insanların düşünce ve fiillerinden kalmış olan izlere tarihi vesika denir. Bunlar olmazsa tarih de yoktur, tarih de olmaz. Tarihi madde bir defa görünür, onun için her zaman şahit bulunamaz. Adalet dahi şahadete dayandığına nazaran en sağlam tarihi kaynak şahittir. Bununla beraber ona da güvenilemez. 1618'de ölen meşhur tarihçi Sir WALTER RALEICH cihan tarihini yazmaktayken kendi gözü ile gördüğü bir hadiseyi diğer bir müşahidin çok başka türlü rivayet ettiğini haber alınca yazmakta olduğu ikinci cildi kaldırıp şömineye atmış ve yakmıştır.

Vesika olmayınca tarihte olmaz demiştik. Vesikaları tanıtan defterler RECİSTER'ler vardır. Yine de henüz kataloğu yapılmamış arşivlerde, mahzenlerde kimbilir neler saklı duruyordur. Zamanımızın meşhur tarihçisi ARNOLD TOYNBEE diyor ki, eğer bir tarihçi geçmiş gelecek bütün malzemeyi toplamayı bekler, ondan sonra yazıya başlamaya

karar verirse kalemi kağıdı eline almadan ömrü biter ve bütün bilgisi ni kendisiyle beraber mezara götürür. Tarihçi acele etmez ve çok bek-
lemez.

Yazılı vesika sanki şahitlerin rivayetlerinden çok sağlamış gibi gör-
rür. Haddizatında yazılı vesika da vakayı görmüş olanın zihninde
kalmış intibanın bir nişanesidir, itibarı bir simgesidir. Hele bu fikri bir
iz ise büsbütün bir semboldür. Şu halde vesikayı tarihçi kritik etme-
den inanıp, ardarda yığmayacaktır. Vesika nereden gelmiştir? Onu
yazan kimdir? Ve vesikanın tarihi nedir? Bu üç sual cevapsız kalırsa
vesika yok demektir. Biz biliriz ki, bir vesikada ancak onu yazmış olan
adamın fikirleri bulunur. Yazar bir eyaleti veya bir mezhebi, içtimâi
bir sınıfı veya bir partiyi taraf tutmuş olabilir. Övünmesinden dolayı
veya halka hoş görünmek hatta halktan çekindiğinden fikirlerini de-
ğiştirmiş olabilir. Meselâ orta çağlarda yüksek makama seçilen rahip-
ler ilk iş lâıyk olmadıklarından bahisle o makamı reddederlermiş.
Uzun zaman bunun tevazudan geldiği zannedilmiş. Mukayese ile son-
radan bunun bir terbiye şekli olduğu öğrenilmiştir.

Bir de dil meselesi çok önemlidir. Vesikanın yazılmış olduğu zamanda-
ki kelimelerin ve şivelerin manasını bilmek lâzımdır. Meselâ klasik
lâtincede VEL her zaman YAHUT manasıdır. Fakat orta çağların
bazı devirlerinde VE manasına gelmiş ve yine klasik lâtincede rey
vermek demek olan SUFFRAGIUM orta zamanlarda YARDIM anla-
mını almıştır. Dil bahsine müşahhas bir misal vereyim. Tarihler Papa
yedinci GREGOR'un 1080 yılında Dördüncü Henri'nin Krallık ünva-
nını kibir yüzünden nez' ettiğini yazar. Bugün biz kibrin öğünülecek
bir sıfat olmadığını bilmekle beraber böyle bir harekete tevessüle se-
bep teşkil etmesini anlayamayız. Orta çağda Kibir yani SUPER-
BIA'nın ifadesi şöyle şekillenmektedir. Şeytanın en eski ve ırsî günahı
kibirdir. Kibir Tanrıya ve emirlerine karşı gelmenin sebebidir. Ve ki-
bir şeytanın yoldaşlarının şaşmaz alâmetidir. Hristiyanlığın Başkan-
lığına karşı gelen müstebidin de vasfını temsil eder ve böylece bu halin
Tanrı ve insanlar indinde menfur olduğu bilinmiş olur. Günümüzden
bir misal verirsem dil sorununa açıklık getirmiş olurum. İGFAL keli-
mesi gafletten gelir, 40-50 yıl önce yanıltma ve aldatma anlamındadır.
Bugün ise bikrin izâlesi suçunu ifade için sadece kullanılmaktadır. Bir
vesikanın tahlili deyip geçmemek lâzım. Görüyorsunuz ve inceliklere
dikkat etmek gerekiyor.

Her ilim, bir usul tahtında, bir sıra suallere verilen cevaplardan mey-
dana gelir. Tarih ilmi ise malzemesinin mahiyeti icabı subjektif bir
ilimdir. Diğer ilimler gibi insanın dışındaki gerçek eşyayı değil zihinde
geçen subjektif intibaları analiz ediyoruz. Vesikaları araştırırken gö-
rürüz ki, bu vesikalar bize üç şeyden haber verirler; birincisi canlı
mevcutlarla maddi şeylerdir. İkincisi insanların fiil ve hareketleri,

üçüncüsü ise, bu fiillerin sebeplerini teşkil eden ruhi ilcalarla fiillerin icrası esnasında şuurda teşekkül eden tasavvurlar. Demek ki, tarihçi vesika diye realiteleri müşahade ettiğini sanırken haddizatında ancak hayaller üzerine iş görmektedir. Ne var ki, eski zaman insanların hali bu zaman ki insanların haline benzemektedir. Şayet benze-meseydi, vesikalardan hiçbir şey anlaşılamazdı. İşte tarihçi bu benze-yişe dayanarak eskilerin vakalarını yenilerin intibalarına istinad ettirerek hayal kurmaktadır. Bununla beraber tarihçi eskilerin kıy-metini takdir edemediği daha emin kaynakların yardımını temin et-miştir. Abideler, sanat eserleri, madalyonlar yalan söylemeyen ve li-sanları yazılı birer kitaptırlar. Nitekim Mısırlıları Asurileri ve Hind medeniyetini bu suretle anlayabildik. Bu eserlerden, devirlerin moda-ları fikir ve itikatları ihtiyaç ve temayülleri öğrenilebilmektedir. Meselâ Ankara'da bir Augustus Mabedi vardır. Hacı Bayram Cami öy-le inşa edilmiş ki, saçaklarıyla bu anıtı adeta korumuştur. Fransız Ar-keoloğu GEORGE PERROT bu abideyi 1861 yılında tarih ilmine mal etmiştir. Tarihçi MOMMSEN buna anıtların kraliçesidir der. Sebebi olsa olsa bu güne kadar bulunmuş lâtince yazıların en uzun oluşudur. Roma imparatoru August M.S. 14'üncü senede ve ölümünden biraz ön-ce kaleme aldığı bu yazıyı senatoda okuduktan sonra Romada dikili iki tunç sütun üzerine kazdırttı. Ve kopyalarını da muhtelif eyaletlerdeki mabedlere koydurttu. Bunların en mükemmeli Ankara'dakidir ve bir hususiyeti de Lâtince metnin yanında bir de Grekçe kopyesinin bulu-nuşudur. Ufak tefek eksiklerini de Isparta'da Yalvaçtaki ve Uluborlu-da Apollonia mabedindeki kopyalar tamamlamıştı. Başlık şöyledir: Tanrısal Augustus'un arz küresini Roma Halkının hakimiyeti altına almak için başardığı işleri, Róma Devleti ve Halkı için yaptığı masraf-ları gösteren vesikanın bir sureti aşağıdadır. Esas vesika Roma'da di-kili iki sütun üzerine hakkedilmiştir. Kitabe 35 fasıl ihtiva eder. Sa-vaşları, zafer. alayları, ünvanları, dağıttığı payeleri, halka yaptığı pa-ra ve yiyecek yardımları, Sicilyanın, Mısırın zaptı, Romaya gelen ve sı-ğanan sefirler ve kralları anlatır ve son fasıl Vatan Babası ünvanının verilmesini izah eder. Bu ünvan Çiçero'ya da verilmişti. Senatoda Konsül olan ÇİÇERO hükümet darbesi hazırlayan maceracı KATILI-NA'yı Romadan kaçırmakla Cumhuriyet rejimini büyük bir tehlikeden kurtarmıştı. Senato kendisine Konsüllük müddeti bittikten sonra Va-tan Babası = PATER PATRIAE ünvanını bahşetmişti. Yukarıda adı geçen kitabe bir tarihi vesika olmakla beraber siyasi hatıradan ziyade bir fahriye bir öğünmeden ibarettir. Tarihi hakikati meydana çıkar-mak için tarihçi bunu ayıklamakla vazifelidir.

Tarih ilminin vazifesi bütün bunlardan sonra vakıaları beşeri tekâmüle muvazi bir surette bunların birbiriyle münasebetlerini kav-rayabilmek için münferit bilgileri ait oldukları tekâmülün bütünlüğü

içindeki münasebete irca etmektir. Bu irtibatın umumi heyetenin berak bir tarzda telâkkisini bir sistem olarak ifade tarihin en güç vazifesidir. Biliyoruz ki, bütün tarihi vakalar geçicidir. Geçicidir ama bu arızılığın de kendine mahsus kaideleri ve kanunları vardır. Hatta Irwing Edman der ki, deliliğin bile abuk sabuk da olsa kendisine göre bir düzeni vardır. Tarih düzeni neyseki bu kadar seyyal değildir. Şayet biz bu kaide ve kanunları tanırsak yerine ve zamanına göre değişenlerle her zaman için geçerli olanları ayırdedebiliriz. Ve böyle bir tarih-sosyoloji bilgi hazinesiyse işe girişsek halihazır durumu daha iyi kavrarız. Meselâ hukukçu ve siyasetçi olan Lenin birinci cihan harbinden önce "Almanya'yı kazanan Avrupa'yı kazanmış olur" demiş. İkinci Cihan harbinden sonra Batı Berlin Üniversitesi Tarih Profesörü olan FRANZ ALTHEIM bunu şöyle diyebiliriz diye yazıyor, "Kim Almanya'nın durumunu iyi anlar ve değerlendirirse, kim Alman'ın düşüncesinde oluşan ve şuurlaşan değerleri gereği gibi tanırsa; o, bütün Avrupa'yı ve daha çoğunu kazanmış olur."

Bugün 40 sene evvel söylenmiş bu sözün aktüalitesini hala muhafaza ettiğini sarahatle görüyoruz.

Tarihi ve sosyolojik bilgileri vakıalarla bağıntılı olarak değerlendirebilirsiniz ki, geçmiş olaylar birdenbire münferit ve yalnızlıklardan sıyrılacaklar, şaşılacak bir canlılık kazanarak geçerli olmaya başlayacaklardır.

Bu tarihi görüş açısını kavramış olanlar günümüzde kendiliğinden doğar gibi görünür ve bizi zorlayan veya ürküten olayları, aslında çağları içine alan muhteşem ve muazzam bir oluşun hususi bir hali olarak sükûnetle mütalââ edebilirler.

Eski Hint hükümdarlarından biri devrinin tanınmış bir bilginine İnsanlığın Tarihi adlı bir eser yazmasını emretmiş. Bilgin 10 yıl çalıştıktan sonra yazdıklarını develere yükleyip saraya gelmiş. Hükümdar bu muazzam yükü görünce şaşırmış ve özetlemesini rica etmiş. Bir yıl sonra iki büyük citle gelmiş bilgin huzura. Fakat yine vakti olmadığını söyleyen Hükümdar daha fazla hülâsa etmesini istemiş. Ertesi gün bilginin Hükümdara sunduğu kâğıtta şu üç kelime varmış:

"Doğdular, Yaşadılar ve Öldüler."

Masonlar ise doğarlar, yaşarlar ve ölümün ötesine geçerler. Bunun sırrı mâbedde yanan üç nurdadır. Akıl ona yol gösterir, kendini ve benzerlerini tanımmasına yardım eder, yaşadığı tarihî olaylarda insanlar arasında âhengi sağlar. Eğer bu tarihî görevin yerine getirilmesinde zorlukla karşılaşırse bütün masonik çalışmalarında cesaret aldığı ve güç kazandığı bir çağrıyı hatırlar. Bu üç darbe ona bütün kapıları sulh ve sükûn içinde açacaktır.

CHETWODE CRAWLEY MS (c. 1700) RİTÜEL İŞLEVINDE İLK MANÜSKRİLER (MS) VE ÖNSÖZ

Celil LAYIKTEZ

İlk MS'leri şöyle sıralayabiliriz:
Edinburgh Register House MS.,
c. 1696

Chetwode Crawley MS., c. 1700
Haughfoot MS parçası, c. 1702
veya öncesi

Kevan MS., c. 1720

Edinburgh, Chetwode Crawley
ve Kevan, birbirlerine olağanüstü
yakın üç el yazmasıdır. Ancak,
sıra değişiklikleri, cümlelerde
stil farklılıkları, bazı ufak eklemeler
nedeniyle, bunların birbirlerinden
kopya değil de, orijinal, daha eski
bir MS'den veya ezbere akılda kalan
bilgilerden derlenerek yazılmış
oldukları anlaşılmaktadır.

Metinlerin yakınlığı, Güney İskoçya'da
masonik uygulamanın 17'nci yy.
sonunda standartlaşmış olduğunu
kanıtlar. Her üç komple metinde de
"Mason Kelimesi"

"nin verilme tarzı tarif edilmektedir.
Bu Mason Kelimesi toplumda derin etki
yapmış; 1637 sonrası İskoç Edebiyatında
Mason Kelimesinden sık sık bahsedilir
olmuş; hatta, batıl inançlara dahi malzeme
teşkil etmişti.

79 sayılı Mimar Sinan dergisinde
Edinburgh MS'i yayınlanmıştı. Bu kez
Chetwode Crawley MS'si ele alınmıştır.
Araştırmacı K. le-rimizin her iki MS'yi karşılaştırmalı olarak
tetkik etmeleri önerilir.

Kateşizm kısmının sonunda J ve B sütunları ile ilgili Tevrat'a yapılan atıflar üzerine, Kitab'ı Mukaddes Şirketinin 1988 baskılı "Kitab-ı Mukaddes, Eski ve Yeni Akit" isimli eserinden ilgili metinler, not olarak, MS'nin sonuna eklenmiştir. Bu arada, orijinal metinde geçen "direk" kelimesi "sütun" olarak düzeltilmiştir (...ve sol direği (sütunu) dikti....).

CHETWODE CRAWLEY MS, c. 1700

İrlanda Büyük Locası için bir koleksiyoncudan 1904 yılında satın alınan kitaplar arasından çıkan bu MS'ye, İrlandalı ünlü Mason tarih araştırmacısı W.J. Chetwode Crawley'in adı verilmiştir. MS'nin kaynağı meçhul olmakla beraber, yazı stili ve kullanılan kâğıdın kalitesinden, bunun yaklaşık 1700 yılında yazılmış olduğu anlaşılmaktadır. Edinburgh MS gibi, bu da Knoop, Jones ve Hammer tarafından "Early Masonic Catechisms" adlı eserde yayınlanmıştır.

BÜYÜK SIR VEYA MASON KELİMESİNİN VERİLİŞ ŞEKLİ

Kelimeyi alacak olan kişi ilk önce diz çöktürülmeli, sonra da korku verme amaçlı bir merasimi takiben eline bir İncil verilmeli; İncilin üzerinde ketumiyet yeminini etmeye teşvik edilmeli, yeminine sadık kalmadığı takdirde, gök-kubbesindeki güneşin ve tüm cemiyetin aleyhinde tanıklıkta bulunacağına, sonucunda lânetleneceğine ve masonların onu mutlaka öldüreceklerine inandırılmalı. Ketumiyet sözünü böylece verdikten sonra, aşağıdaki şekilde yemin ettirilmeli:

Kelimeler Jakin ve Boaz'dır.

Tanrı huzurunda - ve büyük gün geldiğinde çıplak olarak Tanrıya hesap vermek zorunda kalacaksınız - birazdan göreceğiniz ve duyacağınız şeylerden hiçbirini

sözlü ya da yazılı ifşa etmeyeceksiniz; hiçbir yere yazmayacaksınız, hatta kılıcınızın ucu ya da başka bir sivri aletle, kar veya kumun üzerine dahi yazmayacaksınız; konuyu kabul edilmiş bir masondan başkasıyla konuşmayacaksınız; Allah yardımcınız olsun.

Yemin ettikten sonra, en genç mason onu toplantı dışına götürür; bin tane gülünç duruş ve surat buruşturması ile yeterince korkutulduktan sonra, bu masondan düzenli duruşu, işareti, girişin kelime ve tavrını öğrenir; bunlar da şöyledir:

"En genç ve son kabul edilmiş Çıracak olan ben, huzurunuzda, Tanrı, Aziz Jean, Gönye, Pergel ve Adi Ölçek (common judge = yontulacak taşın boyutlarını ölçen alet) adına, muhterem locada, Pazartesi sabahından Cumartesi akşamına kadar ustamın hizmetinde olacağıma, locanın anahtarlarını saklayacağıma, aksini yaptığım takdirde, çenemin altı hizasından dilimin kesilmesine ve med-cezir hattının uç noktasında, kimsenin mezarımı bulamayacağı yere gömülmeyi kabul ettiğime dair yemin ederim" diyerek, yeminin tutmadığı takdirde boğazının kesileceğini ifade etmek üzere, çenesinin altından, boğazının üzerinden elini çekecek işaretini tekrarlar.

Sonra, mevcut tüm masonlar, en gencinden başlayarak Üstad Masona varıncaya kadar kelimeyi birbirlerine fısıldarlar, Üstad da

yeni kabul edilen çırağa Kelimeyi verir.

Şimdiye kadar kullanılan tüm işaret ve kelimeler kabul edilmiş çırakla ilgilidir. Ancak, Üstad Mason veya Meslek Kalfası olabilmek için yapılacak daha başka işler vardır, onlar da şunlardır:

İlk önce tüm çırakların dışarı çıkarılmaları gerekir ve yalnız Usta Masonlar kalır. Kalfalığa kabul edilecek kişiye diz çöktürülür ve tekrar yemin ettirilir. Sonra, Kalfalığın kelime ve işaretlerini öğrenmek üzere, kişi, en genç Üstad'la birlikte toplantıyı terk eder, sonra geri gelerek Üstad işaretini verir ve Adi Ölçek ibaresini atlayarak, Çırakların giriş kelimelerini aynen söyler. Sonra, yukarıda olduğu gibi, Masonlar en gençlerinden başlayarak kelimeleri fısıldaşırlar. Sonra, Genç Üstad ileri çıkar ve kelimeyi kabul edeceği duruşa geçer ve Muhterem Topluluğa aşağıdaki sözleri fısıldar:

"Geldiğim Değerli Masonlar ve Muhterem Topluluk sizlere iyi Selâmlar, sizlere iyi Selâmlar."

Bundan sonra Üstad Mason kendisine kelimeyi vererek elini sıkar, sonra da tüm Masonlar elini sıkırlar ve mükemmel bir Mason yapmak üzere tüm gereken işlem böylece tamamlanmış olur.

KELİMEYE SAHİP OLDUKLARINI İDDİA EDEN KİMSELERE KENDİLERİNİ TANIMAK ÜZERE MASONLARIN SORDUĞU BAZI SORULAR:

Soru 1: Mason musunuz?

Cevap: Evet, gerçekten öyleyim.

S.2: Bunu nasıl anlayacağım?

C.2: Uygun zaman ve mekânda anlayacaksınız.

Not: Etrafta Mason olmayanlar varken verilecek cevap budur. Yabancıların yokluğunda ise, Girişin (Kabul edilişin) İşaret ve diğer dokunuşlarıyla cevap vermelisiniz.

S.3: İlk nokta nedir?

C.3: İlkini bana siz söyleyin, ikincisini de ben size söylerim. İkinci gizlemek ve saklamaktır; ikincisi; en az ceza boğazın keşilmesi; Ancak bunu söylerken, işaretini de vermelisiniz.

S.4: Nerede kabul edildiniz?

C.4: Muhterem Locada.

S.5: Bir Loca nasıl tam ve mükemmel olur?

C.5: Köpek havlaması ile horoz ötmesinin duyulamayacağı mesafede bir kasabadan bir günlük yolda, yedi üstadla beş çırağın bulunması ile.

S.6: Daha aزیyla tam ve mükemmel bir loca kurulamaz mı?

C.6: 4 Üstad, 3 Çırak, gerisi yukarıda söylendiği gibi.

S.7: Ve daha da aزیyla?

C.7: Sayı arttıkça eğlence artar, sayı azaldıkça, yemek iyileşir.

S.8: Locanızın ismi nedir?

C.8: *Kilwinning Locası.*

S.9: *Locanızın mevkii nasıl dır?*

C.9: *Kudüs Mabedi gibi, Doğudan Batıya*

S.10: *İlk Loca nerede kurulmuştı?*

C.10: *Süleyman Mabedinin eşiğinde.*

S.11: *Locanızda Işıklar var mıdır?*

C.11: *Üç Işık vardır: Kuzey Doğu, Güney Batı ve Doğu Geçidi. İlki Üstad Masonu, diğeri Kelimeleri, üçüncüsü de Kalfalığı simgeler.*

S.12: *Locanızda Bijular var mıdır?*

C.12: *Üç tane, Yontulmuş Taş (Perpendester), Kareli Zemin ve Dişli Tokmak (Broked-mall)*

S.13: *Locanızın anahtarını nerede bulacağız?*

C.13: *Locanın üç buçuk ayak mesafesinde, bir Yontulmuş Taş ile dört köşe koparılmış çim parçası (green divot) altında.*

S.14: *Yontulmuş Taş ve koparılmış çim ile ne demek istiyorsunuz?*

C.14: *Yalnızca Yontulmuş Taş ile Çim'in altında değil, fakat kalbimin tüm sırlarının gizlendiği karaciğerimin kıvrımının altında.*

S.15: *Locanızın anahtarı nedir?*

C.15: *İyi sarkan bir dil.*

S.16: *Locanızın anahtarı nerede saklıdır?*

C.16: *Kemik kutunun içinde.*

Masonlar sizi tüm bu sorularla veya bazılarıyla sınadıktan ve siz de onlara doğru cevap verip işareti de yaptıktan sonra, sizi Üstad Mason ya da Kalfa olarak değil, ancak Çırak olarak kabul edecekler. Sonra da sorgulamaya devam edecekler.

S.17: *Mutfağa girdiğini görüyorum, ancak salona girip girmediğini bilmiyorum.*

C.17: *Salonda da, mutfakta da bulundum.*

S.18: *Kalfa mısınız?*

C.18: *Evet.*

S.19: *Kalfalıkta kaç nokta vardır?*

C.19: *Beş, 1'incisi Ayak Ayağa, 2'ncisi Diz dize, 3'üncüsü Kalp Kalbe, 4'üncüsü El Ele, 5'incisi Kulak Kulağa. Bunlar Kalfalığın noktalarını oluşturur ve el sırkarken gerçek bir Mason olarak tanınacaksınız.*

S.20: *Kelimeler nerede bulunabilir?*

C.20: *Krallar 1, Bap 7, ayet 21 (+) ile Tarihler 2, Bap 3, son ayet (++)*

Notlar:

(+) Krallar 1. Bap 7. Ayet 21: Ve sütunları mabedin eyvanında dikti; ve sağ sütunu dikti, ve onun adını Yakın koydu; ve sol sütunu dikti, ve adını Boaz koydu.

(++) Tarihler 2. Bap 3. ayet 17:

Ve sütunları, biri sağda, ve öbürü solda olarak mabedin önüne dikti; ve sağda olanın adını Yakın, ve solda olanın adını Boaz koydu.

Referanslar:

Villard de Honnecourt No. 2 : Le Manuscrit Chetwode Crawley, Edmond Mazet

Knoop, Jones ve Hamer : The Chetwode Crawley MS, c. 1700

Knoop, Jones ve Hammer : The Kevan MS.; c. 1714 - 1720

Kitab-ı Mukaddes, Eski ve Yeni Ahit (1988 baskısı)

ÇÜNKÜ İNSANLIK DUYGUSU HERŞEYE ÜSTÜN GELİR

*- Önemli olan sonsuz yaşam değil,
sonsuz canlılıktır.-
Stefan ZWEIG*

Tuncay KESİM

İnsan, sözlükte "bilinçli ve toplumsal varlık" biçiminde tanımlanmaktadır. Felsefeye göre insan, "doğanın ürünüdür ve yaşambilimsel evrimin sonucudur."

Tanrıbilimsel anlayışta insan, bütün inançlarda Tanrılarca yaratılmıştır. Milâttan Önce 300 yıllarında Terzi Hermes, "İnsanlar ölümlü Tanrılar, Tanrılar ölümsüz insanlardır." görüşüne yer vermiştir. Bir diğer düşünceye göre insan, doğuşan kötüdür. Rousseau gibi kimi düşünür de insanı doğuştan iyi, ama sonradan kötüleşmiş sayar. Ne var ki, kişisel ya da toplumsal birtakım yanlışların tüm insanların üstüne yıkılması görüşü günümüzde benimsenmemektedir.

Metafizik öğretilere göre türler, Tanrı tarafından ve tek tek yaratılmışlardır; göğün en yüksek katında türlerin kusursuz asılları, yerde de

bunların kusurlu örnekleri vardı. Bunlar bugün oldukları biçimde yaratılmışlardı ve sonsuza değin de yaratıldıkları biçimde kalacaklardı.

Herşeyden önce evrim, her zaman ilerleme değildi. Çoğu zaman evrim gerileme de olmuştu; güçsüzlüğün de üstünlük sağladığı görülmüştü; aslında evrim bir yaşama zorunluğu idi.

Yurdumuzda Darwin kuramını tanıtmaya çalışan Ahmet Mithat Efendi'nin yazılarına karşı o günün yönetimi, "Fimâat Mithat Efendi'nin maymunlarına dair matbuata zinhar nesne yazdırılmaması" buyruğunu veriyordu.

İnsan önce bilinçli ya da bilinçsiz evrimini sonra kendisi arıyordu; ben neyim, nereden geliyorum, diyordu. Çoğu zaman yanıtları da o güne değin edindiği yüzeysel bilgilere, koşullanmalara ya da içinde yaşadığı çağın damgasına göre oluyordu.

- Herşeyden önce ben kendimi araştırıyorum. Benim fiziğim de metafiziğim de bu...-

MONTAIGNE

Günümüzde, "gelişmemiş", "az gelişmiş" ve "örnek insan" tanımlarından söz edilmektedir. Geometriye uyarlandığında gelişmemiş insan "nokta", az gelişmiş insan iki noktayı birleştiren "çizgi", örnek insan da bir "alan"dır. Ancak, örnek insanın alan uyarlamasını aşması ve "boyut" sentezine ulaşması gerekmektedir. Boyut sentezindeki insan bir bilge, bir yönlendirici ve bir eğitimcidir. O alan uyarlamasındaki insanları bilgilendirecek ve yönlendirecektir. Alan uyarlamasındaki insan da az gelişmiş ve gelişmemiş insanların gelişimlerine katkıda bulunacaktır. Bu entegrasyonda modern devlet, çağdaş düşünce, insan hakları, temel hak ve özgürlükler ortamı sağlayan vazgeçilmez unsurlardır. Bu unsurlar yeterince mevcut değilse, gelişme süreci de tam olmayacak, örneğin az gelişmiş bir insanın hiç gelişmemiş bir insanla düşünce, söz ve davranışta bütünleşmesi daha kolay olacaktır.

- Az bilen susmaz, çok bilen konuşmaz. -

KONFUÇYUS

Boyut insan tanımına geçişte, insan önce kendisini tanıyacak ve anlayacaktır. Bilgi, beceri ve yetenekleri ile bulunduğu yeri saptayacak, mevcut durumu ile olması gereken durumu arasındaki farkı görebilecek ve bu farkı gidermeye çalışacaktır. İnsan, manevi yönden kendisi-

ni geliştirecek, modern ve çağdaş kavramlara kendisini uyarlayacak, yeniliklere açık ve duyarlı olacaktır. İnsan modern ve çağdaş kavramların savunucusu olacak ve bunlardan ödün verilmemesine özen gösterecektir. İnsan, edindiği bilgi, beceri ve yeteneklerini insanların yararına sunacak, onların olumlu gelişmelerine katkıda bulunacaktır. İnsan, yanlış ve kusurlarını görebilecek gözler edinecektir. (1). İnsan, birtakım kötü alışkanlıklar edinmek suretiyle öz yapısının değişmesine izin vermeyecektir. Kötü ve haksız bir düşünce, söz ve davranıştan kaçınacaktır. İnsan, hakkı olmamasına rağmen kendisine lâyık görülmeyen bir şeyi herkese lâyık görecektir, kendisine hak etmemesine rağmen reva görülen bir haksızlığı da kimseye reva görmeyecektir. İnsan, soruna değil, çözüme katkıda bulunacaktır. İnsan, iyiliğe iyilikle, kötülüğe adaletle yanıt verecektir.. (2). İnsan, tüm insanlara eşit, hoşgörülü ve uygarca davranacak, ilgi, sevgi gösterecektir. (İlgi görmenin en iyi yolu ilgi göstermektir). İnsan, diğer insanların düşünce yapısını ve manevi gelişmesini olumsuz yönde etkileyen birtakım koşullanma ve çağ dışı etkenlerden ve dogmatik düşüncelerden kendilerini arındırmalarına yardımcı olacaktır. İnsan, aile, iş ve toplumsal yaşamında sevilen ve güvenilir bir kişi olacak, birbirinden farklı görüntüler vermeyecektir. İnsan, nezaket ve görgü kurallarından ödün vermeyecek, insanları yorumlayacak adeta psikolog olacaktır. Hiç kuşkusuzdur ki insan, haklara ve özgürlüklere ağırlık verirken, ödev ve sorumluluklarını da gözardı etmeyecektir.

**- Mevcut olanı sergilemek yetmiyor,
arzulanan ya da mümkün olanı da
düşünmek gerek. -**

M.GORKI

İnsanın özetlenen -bilinen- değişmez niteliklerini daha da artırmak olanaklıdır. Ne var ki, insanın değişmez niteliklerinin yanısıra "değişken" nitelikleri de vardır. Cins, dil, din, ırk, ülke, meslek ve diğer farklılıklar, insanın değişken nitelikleridir. Bu konuda şu görüşlere yer verilebilir: insanın değişken nitelikleri, değişmez niteliklerin önüne geçmemeli ve farklı uygulamalara neden olmamalıdır. Somut bir anlamla, bir kadın önce kadın, bir dindar önce dindar değil, insanca ve insanın değişmez niteliklerine göre düşünecek ve davranacaktır. Elbette değişken niteliklere düşünce ve davranışlarda yer verilecektir. Bir cins kendi cinsinin ya da bağlı olduğu ülkenin gereklerini yerine getirecektir. Bütün bu değişkenliklerde tek bir ortak nokta vardır ki, bu da

(1). "Bütün sorun ruhları görebilecek gözler edinmektir." E.RENAN

(2). "İyiliğe iyilikle, kötülüğe adaletle cevap veriniz." KONFUÇYUS

insan kavramıdır. Bu ortak faktörün değışkenlikler ön plana alınmak suretiyle gözardı edilmesi olanaksızdır.

- Bir insanın yaşamından daha değerli bir şeyi yoksa o insanın yaşamının da değeri yoktur. -

Tarihsel gelişim içinde kişisel ve kurumsal birtakım görüş ayrılıkları gözlenmiştir. Aslında bu görüş ayrılıklarını olağan kabul etmek daha gerçekçi bir yaklaşımdır. Birtakım öğretileri ve sistemleri savunan kişi ve kuruluşların birbirine soğuk bakması, bu görüşleri inkâr veya reddetmesi yadsınacak bir sonuç değildir. Bu durum öğretilerin ve sistemlerin insanlar arasında bir pay alma uğraşısıdır. Çünkü, bir kuruluşun, diğer bir kuruluşun öğretilerini kabul etmesi, genelde kendi varlığının inkârı anlamını taşıyacaktır. İnsanın değışken niteliklerinin büyük bir çoğunluğunun sonradan kazanıldığı bir gerçektir. Şu kadar ki, kendisinden başka bir seçenek tanımayan bir düşünce -herhalde- dogmatik bir düşüncedir. Birtakım koşullanmalar ve olup bittilerden çok, insan kendi aklı, bilgi ve özgür iradesiyle önüne konulanlardan dilediğini seçebilmelidir. Eğer, insan yaratılmışların en onurlusu ise, iyiyi kötüden ayırdedebiliyorsa, bu seçim onun hakkıdır. İnsan önüne konulanları baskı ile kabule zorlanmamalı, kabul etmediğinde de toplumdan soyutlanmamalı, daha doğrusu horlanmamalıdır. İnsanın önüne herhalde insan onur ve erdemine uygun şeyler konulabilmeli, birkaç göstermelik şeyle yetinmesi istenmemelidir. Ne var ki, bu konuda görev, yetki ve sorumluluklar yönünden tam bir kargaşa sözkonusudur. Çünkü, bir görevin olduğu yerde mutlaka bir yetki ve sorumluluk da vardır. Bir insan tek başına görevli veya yetkili ya da sorumlu olamaz. Nasıl ki, özgürlükler temel bir hak ve yaşam biçimi ise, diğer insanların özgürlüklerine saygı duymak ta yükümlülüktür. Bir görüşe göre, dünya bugün haklara ağırlık verirken, bunun karşılığını oluşturan ödevleri gözardı etmektedir.

- Deneyim yoksunluğu mu? Bundan insanların yeni bir deneyimin özlemini duydukları anlaşılmasın. Hayır, insanların özledikleri deneyimlerden kurtulmaktadır. -

S.ZWEIG

Toplumlar, modern ve çağdaş kavramlara ya belli bir süre ve evrim içinde ulaşmışlar ya da başka toplumların ulaştıkları bu kavramları kendi toplumlarına uyarlamaya çalışmışlardır. Toplumunu bu uyarla-

mayı kısa sürede özümsemesini beklemek kuramsal bir görüş olmanın ileri gidemez. Genelde tutucu bir toplumda eğitim, kültürel ve sosyoekonomik dönüşümler sağlamadan bu konuda doyurucu sonuçlara ulaşmak olanaksızdır. Birtakım toplumlarda "sebebe" olanın, kimi toplumlarda "sonuç" durumunda kalması, bu uyarılmanın tutarlılığında en büyük olumsuz etkidir.

İnsanın değişmez ve değişken niteliklerinin yanısıra, insanın değişken görüntülerine de değinmekte yarar vardır. Değişken görüntüleri, söz ve davranışları yönünden ele alındığında kimi insan bir minyatür, kimi bir konçerto ya da senfoni gibidir. Ne var ki, insan, her şeyden önce insandır ve bu değişik görüntülere göre de insana insanca davranmaktan ödün vermek olanaksızdır. Kimi insan düşüncede, kimi konuşmakta, kimi de davranışta doyumsuzdur. Konuşmacı ve davranışçıların iç dünyaları sanki dışa taşmıştır. Onlar iç dünyalarını bu biçimlerde sergilerler. Kimi kişiler de üretken bir suskunluk içindedir. Bu tür kişiler kimi zaman sessiz konuşmayı, kimi zaman da sesli düşünmeyi yeğlerler. Konuşmaya doyumsuzlar, konuşmakla karşısındakine bir mesaj verdiklerini, onları bilgi ve deneyimlerinden yararlandıklarını sanırlar. Düşüncemeler için konuşmacılarda düşünce daha bir sınırlı ve sanki dar parantezler arasında kalmış gibidir. Düşüncemeler, genelde iyi bir dinleyici, durgun bir deniz gibi sakinleştiricidir.

**- Nur tüm karanlıkları aydınlattı;
Lâkin karanlıklar, kendi varlığını
inkâr etmemek için onu kabule
yanaşmadı. -**

İnsanın gerçek varlığı ile olmasını istediği varlık arasında bir kısır döngüden -uyuşmazlıktan- söz etmek olanaklıdır. İki varlık arasındaki farklılık giderek açılmışsa bu durum kimi kişilerde bir gerilim ya da ıstırap yaratır. Tepkilerini başkaldırmaya kadar götürenler de olabilir. Kimi kişiler de bu gerçek varlıklarını bir yazgı biçiminde görür. Çoğu zaman da insan gerçek varlığını, istediği varlık yanında yenik düşürür. Kuşkusuzdur ki, büyük tutkular insanı gerçek varlığından uzaklaştırır. Kişide istediği varlığı korumu güdüsü de gelişmiştir. İsteddiği varlığın paratoneri yine insandır. Ne var ki, doyumsuz tutkularla eldeki olanaklar arasında optimal bir dengenin kurulamayışı insanı çoğu kez hayal kırıklığına uğratar. İnsanın bu kısır döngüden çıkması, kabuğunu kırması, birtakım gerçekleri kabullenmesi ve tutkularla olanaklarını dengelemesi ön koşuluna bağlıdır. Hayaller bir gerçektir. Ancak gerçekler hayal değildir. Hayal güçleri son derece gelişmiş bir Honore de BALZAC, bir Guiseppe VERDI, bir Paul CEZANNE yapıtları ile insanlığa olumlu katkılarda bulunmuşlardır.

Hatalar çoğunlukla bir "hiç"ten doğmaktadır. Ancak hatalar bir "hiç" değildir. İnsan hatalarının faturasını çoğu zaman kendisinden çok diğerlerine ödettirmektedir. Bunlar aile, toplum hatta tüm uluslar olabilir. Hatayı bir insan yapmış, ne var ki, faturasını bir toplum ödemiştir. O halde sorun nedir? Kendi hataları ile toplumu sürükleyen insan mı? yoksa bu hataların peşinden doludizgin giden toplum mu?

Konfüçyus Milâttan Önce IV'üncü asırda şöyle sesleniyordu: "Kendine yapılmasını istemediğim bir şeyi başkasına yapma."

İnsan ilk günden beri kazandığından çok kaybetmiştir. Ancak bu kayıplardan en çok kazanan yine insanlık olmuştur. Çünkü insanlık duygusu her şeye üstün gelir.

GÖNYE PERGELİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Raşid TEMEL

En çok görülen sembol Gönye, Pergel ve ortasındaki "G" harfidir. Bu sembol cansızdır. Aslında çevremizdeki hareket ve davranışlarımızla en çok görülen canlı sembol, bir Mason olarak, bizzat kendimiz olmalıyız. Ama bazen bu böyle gelişmez ve bizim en çok görülen sembolimiz de Gönye, Pergel ve G harfi olur. Kaç tane mi bu sembollerin anlamını ciddi bir şekilde düşünmüşüzdür? Bunların görevlerimizin devamlı bir hatırlatıcısı, aynı zamanda ruhumuzun yükselmesi ve yeni lenmesinin kaynağı olduğunu anlamışızdır?

Bu sembol, üç kısımdan meydana gelir:

Gönye, bir nur olarak görevlerimizi hatırlatır; dürüstlük, namusluluk ve ahlâk doğruluğu, yani fazileti remzeder.

Pergel ise, birlik ve kardeşliğe

bağlı kalmamız ve arzularımızı muyyen sınırlar içinde tutmamız gerektiğini öğretir.

"G" harfine çok önem veririz ve bunun çift anlamı olduğunu kabul ederiz. Birincisi, onun çok hayranlık duyulan, evreni idare eden değişmeyen doğal yasaları sembolize eden Geometri olduğudur. İkincisi, hepimizin inandığı Allah'ın isminin ilk harfidir (God).

Her zaman önümüzde duran bu sembollere dikkatle bakarak, bunlardan alacağımız dersleri yaşamımıza uygularsak biz ne oluruz? Masonluğun canlı bir sembolü oluruz.

Şimdi uygulamada çıkabilecek bazı aksaklıklar üzerinde durmak istiyorum. İçgüdüler hata yapmaz, derler. Öyleyse hata varsa zekadan veya kafadaki bir saplantıdan kaynaklanmaktadır.

Operatif bir sanatken, bugün artık spekülâtif bir bilim dalı olan Masonluğun bu bilimini, iyi bilenler, orta bilenler ve az bilenler vardır. Bu bilgilere ulaşmak için engeller vardır. Bilgi, gerçekleri anlamaktır. Akıl ve hikmet ise, gerçekleri ne yapacağını bilmektir.

Bütün Masonlardan Masonik bilgileri tam olarak bilmelerini istemek de doğru değildir. Meraklı olanlar, vakti olanlar bunları çalışıp öğrenebilirler. Ama kimseye işini gücünü bırakıp, evini, ailesini ihmal edip, illâ Masonluğu kusursuz öğreneceksin, demek doğru değildir.

Birçoklarımız bu bilimi imkânlar müsaade ettiği kadar öğrenebiliriz. Bir kısmımız da sadece okuyabildiklerimizden, localarda duyduklarımızdan ve kardeşler arasında konuşulnlardan öğrendiklerimizle yetiniriz. Kimse-nin de bizi kınamaya hakkı yoktur.

İşte, burada önemli olan şey kendimizi bilmemizdir. Eksik bilginin sınırlı kalacağını, bazen zarar bile verebileceğini kabul etmemiz lâzımdır. Bir kimseye hatalı olduğunu söylemek başka, onu gerçeğe inandırmak ise baş-

ka şeylerdir. Şahıslara oy vermek yerine gerçeklere oy vermek lâzımdır. Usul, esastan önce gelir. Onun için usul bozuksa esasta bozuktur.

Alacağımız görevleri, söylediğimiz sözleri, yaptığımız işleri bu ölçüler içinde tutmak lâzımdır. Bilgi derecemizi iyi tayin edip kendimizi bilerek, her işe, her söze karışmaya kalkmayalım. Bir büyük görevli, bir eğitim locası üyesi, bir üstadı muhterem, bir nazır Masonik bilgisi eksik kişilerden seçilmiş ise, bundan Masonluğa fazla bir yarar beklenmemelidir. Sadece kendimize meraklı olmayalım ve bu zaafi iyi bilelim.

Bizim yaşlı kardeşlerimiz vardır. Bunlar bizim büyüklerimiz, ayrıca geniş tecrübe ve bilgileri olan kimselerdir. Bunlarla olan ilişkilerimiz çok önemlidir. Onlara hiçbir zaman (sen gelirken ben gidiyorum) dedirtmeyelim.

Bütün bu saydıklarına uyarsak ne olur? O zaman Masonluğun arzuladığımız canlı sembolü olmaya hak kazanırız.

Eylül 1991

GÜZELLİĞİ GÖREN GÖZLER SEVGİ'Yİ TERENNÜM EDER

M. Necati BÖKE

Çevremize baktığımızda gözlerimiz her şeyde sevgiyi arar, sevgiyi görür. Canlı olarak kabul ettiğimiz her varlık, sevgisini gösterebilmek için zamanı, mekânı ve fırsatları kullanmayı çok iyi bilir. Çiçek açan bitkiler, meyvelerini vermek için yapraklanan ağaçlar, denizde ve karadaki tek hücrelisinden hayvanlara dek ve insanlığın devamını sağlayacak bebecikler. Bütün bunlarda öz cevher sevgidir. Bir yerde demek oluyor ki, SEVGİ dünyanın varoluşu kadar eskidir. Aslında gerilere doğru geçmişe bakarsak, toplum yaşamına geçen insanlar, aralarında anlaşmayı sağlayıcı araç ve gereçleri buldukça ve karşı koyamadıkları güçlerle karşılaştıkça onları isimlendirmiş, kişilik vermiş, tanılaştırmıştır.

E. . U. . M. . yarattığı varlıkların her birisine muhtelif hususiyetler bahşetmiştir. Bunların arasında insan çok müstesna bir yapıya sahiptir. Adem ile Havva'nın cennetten çıkışında, çıkarılışında kendi irade ve kararları rol oynamıştır. Ve görülüyor ki, insanların çoğalmasında, birbirine zıt cinsiyetlerin, karşılıklı gösterdikleri sevgi başlıca rolü oynamaktadır.

Bugünün ilmine göre dünyanın oluşumu milyonlarca -belki de milyarlarca- seneye bağlanmaktadır. Nereden gelip nereye gittiğini, ne olduğunu merak eden düşünen kafa, İNSAN, hakikati aramaya başlıyor.

Biraz yukarıda eski çağlarda insanların aslını bilemedikleri ve gerçeğin ne olduğunu çözemedikleri olayları bir güce, bir tanrıya bağlamışlardır, dedik. Nitekim eski Yunanlılar bütün tanrılarını insan şeklinde kabul ederler ve iyi huylu, kötü huylu olarak ikiye ayırırlardı. Tanrı olmalarına rağmen bunlarda karşı gelinmez bir güce boyun eğmek mecburiyetinde kalırlardı. Bu güce FATO derlerdi. Senelerin geçmesi ile eski tanrılar yerlerini yeni tanrılara terk ederlerdi. Bütün bunların hikâyelerini milâttan 700 yıl evvel yaşamış şair HESIODOS "TEOGONIA (TANRILARIN DOĞUŞU)" adlı araştırmasında dile getirmiştir. KHAOS adını verdiği evrenin ilk halinden önce dışı niteliğinde G E A - G E İ A meydana gelmiş ve ondan E R O S (birleştiren-sevgi üreten) ve sonra karanlıklar tanrısı EROBOS ve gece bunlardan da ışık tanrısı ETERUS ile EMERUS (gündüz) doğmuş böylece tanrılar birbirini takip etmişlerdir.

EROS, sevgi ile doludur ve evreni sevgisi ile sarmıştır. Tüm sanat eserlerinde E R O S başında bir çelenk ve elinde ok ile yay taşıyan kanatlı bir tatlı güzel çocuktur. Kanatlıdır, çünkü gönüllere uçarak ve sevgi oklarını atacaktır. EROS çok kuvvetli ve kudretli olan ZEUS'a bile hükmünü geçirmiştir. EROS'un doğumunu muhtelif anlatımlarda ARES ile AFRODİTE, HERMES ile AFRODİTE'den KHTONLU HERMES ile ARTEMİS'in oğlu olarak gösterilir. Antik çağ Yunanlılarında ORFİK dinine göre de evren yumurtası ortasından ikiye bölününce içinden E R O S çıkmıştır. Romalılar da bunları kendilerine göre lâtinleştirmişler ve EROS'a A M O R adını vermişlerdir.

EROS'un gelişebilmesi için bir kardeşinin olması lâzım gelmiş ve AFRODİTE, A N T E R O S'u doğurmuştur. ANTEROS, EROS'un aksi hareket ve davranışları ifade etmektedir. Yani sevginin karşıtı olarak nefret ve korkuyu, birbirinden uzaklaşmayı ifade etmektedir. Bu ANTEROS'da EROS kadar kuvvetlidir. Böylece S E V G İ ile N E F R E T birbirinin karşıtı olmuştur.

Yazıma başlarken "çevremize baktığımızda gözlerimiz sevgiyi arar, sevgiyi görür" demiştim. Bunu inkâr edecek bir Kardeşimi göremiyorum. Çünkü bizler ANTEROS'u saf dışı bırakırız. Bu sevgi mefhumunda neler yoktur ki! Ben şöylece sıralayayım, gerekli ilaveleri de sizler yaparsınız. SEVGİ'de feragat, hoşgörü, sadakat, güzellik, güç, safiyet, hürriyet, fedakarlık, âlicenaplık, yardımseverlik, samimiyet, hâlisiyet, metanet, yurtseverlik, kahramanlık vardır. Bunların hepsi erdemli kişide bulunması gereken hususlardır.

İnsan doğarken sevgiyi beraberinde getirir. Zira kendisi bir sevginin mahsulüdür. Oldum olası insan yeryüzüne çıktığı andan itibaren her çağda sevgiyi yaşamıştır. Küçük iken kendinden büyüklerine, büyük iken küçüklerine hep sevgi duymuş ve göstermiştir. İnsan, sevgi uğruna çok uğraşlar vermiş; yapılan baskı ve eziyetlere bütün gücü ile karşı koymuştur. Dünya üzerinde ortaya çıkan medeniyetlere bakalım, dinlere bakalım, sırasında liderlere bakalım. Bütün gördüğümüz, sevgiden başka bir şey değildir. İnsan, doğayı kendisine tabi kılmaya çalıştığı andan itibaren yaşamını sürdürecektir uygun bir toprak parçası üzerinde ailesini yerleştirmiş; kendisi dışarıda kadını içeride çalıştırarak kendilerinden olanlara, etraflarına faydeli olmaya çalışmışlar ve sevgilerini göstermişlerdir. Eğer içlerinde bu sevgi olmasa, birbirlerine bağlanmasalardı herhalde bir arada yaşayabilmeleri de zora girerdi.

Seneler seneleri kovaladıkça insanlık Tek Tanrıçılığa yöneldiğinde, yaşamış bütün peygamberler içlerindeki sevgi ateşini etraflarına yaymaya başlamışlar ve sevgilerini kabul eden insanlar da, onların etrafında toplanıp onun yolunda ve rehberliğinde YÜCE VARLIK'a yönelmişlerdir. Ortaya çıkan dinlerin hepsi, insanın sevgi ile dolu olup etrafına sevgi sunmasını, dağıtmasını öğütlemektedir. Bunun yanısıra kendinde topluma yararlı olmayı benimseyen düşünürler yazıları ile sözleri ile, sanatkârlar eserleri ile SEVGİ'yi gözle görülür, elle tutulur bir hale getirmek istemişlerdir.

İşte Hazreti İSA, MUSA, MUHAMMED Peygamberler ve işte KONFİÇYÜS ve BUDA ve daha diğerleri.

Bir Hâdis-i Şerifi'nde Hazreti MUHAMMED:

"HEDİYELEŞİNİZ. ŞÜPHE SİZ HEDİYE SEVGİYİ ÇOĞALTIR, KALBİN FESAT VE ŞERRİNİ GİDERİR." diyor.

Sevgi en güzel ifadesini dilde, gözde ve kalpte bulur. Sevdiğini, sevildiğini anlamak Sevgi Ehli için hiç te zor değildir. "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır"mış derler. Sevgi sahibi kişiler erdemli kişilerdir.

Evrenin bir armoni içinde mevsimlerin oluşması, bitkilerin canlanması, insanların aile oluşturmaları, dedelerin torunlara uzanan bir sevgi halkasının varlığı hep sevginin tezahürüdür. Sevgi olmadan insan hayatı bir hiçtir, denilebilir. Çünkü sevgi, yanındakine yakınlık duymak, kanı kaynamak, inanmak, güvenmektir. Bunlardan yoksun olan bir kişi kendi kendini işkenceye atmış, aforoz etmiştir. İnancını kaybetmiş bir insan huzur bulamaz. Sevgi aile içinde başlayacaktır. Doğan bebek annesinin kucığında, annesinin sütünü emerken, altı değiştirilirken gösterilen ihtimamdan sevgiyi içine sindirmeye başlar. Söz sahibi bilim adamlarının ortaya koydukları varsayımlara göre in-

sanlar doğduklarında sevgi ile doludurlar. Zira ana rahminde bulunduğu müddet içinde annesi ona bütün şefkatini ve sevgisini vermektedir, onu beslemektedir. Anne namzetlerine hamilelik sırasında uzmanların tavsiyeleri kabil olduğu kadar keder, elem ve teessürden kendilerini uzak tutmaları ve asap, sinir sistemlerinin bozulmamasına dikkat etmeleridir.

Tekrisimizde bizler de Nuru Ziyaya kavuştuğumuzda, bizleri kendilerine Kardeş seçen Kardeşlerimizin, göğüslerimize doğru uzanan kılıçlarında ve gözlerinde sevgiyi görürüz. İnsanlık için fikir ve sevgi mâbedinin inşasında koyduğumuz taşların evsafa uygun olması için "Akıl ve Hikmet"i kendimize düstur, "Kuvvet"i yardımcı güç ve "Güzellik" ile bezeriz. Bu konuda hepimiz müşterek bir noktada birleşiriz ki, bunun dört bir yanı evrendir. Bir yerde 360 derecelik bir daire bir sath üzerindedir. Halbuki, mâbedimiz bir evrendir. Burada doğudan batıya, güneyden kuzeye bir mekân içinde, alabildiğimiz kadar sevgiyi etrafımıza aksettirmeye, yaymaya çalışırız.

"Güneş yer üstüne düşmekle payimal olmaz."

Bizler konuşmaya başladığımızda daima sevgiden, güzelliklerden bahsederiz. Sevginin oluşması kişinin erdemli ve yüksek bir ruha, karaktere sahip olmasına bağlıdır.

Bir haricinin aramıza alınmasındaki titizliğimiz nedendir? Soruşturmayı yapan Kardeşin, kanaat ve düşüncelerine saygı gösteren diğer Kardeşlerine karşı sevgisinin bir tezahürüdür. Zira bu soruşturmayı hatıra binaen, laf olsun diye, menfaat karşılığı, çıkarları için yapmaktadır. Çünkü arkasında evrensel bir M A S O N L U K camiası vardır ki, onların sevgilerinden mahrum kalmak istemez. ÜS'.MUH.'. hariciye "aramıza girmenize madem ki bir Kardeşimiz size kefil oluyor, bu bize yeter." deyişi Kardeşimize olan itimat ve sevgisinden ileri gelmektedir.

İçimizdeki sevgi günden güne artarak olgunlaşmamıza, tekâmüle doğru Kâmil İnsan olmamıza yardım eder. Bizleri zorlayıcı bir dış tesir olmamasına rağmen mâbedimize, atölyemize koşar geliriz. Maksat ve muradımız; birbirimize ve etrafımıza karşı sevgimizi daima tazelemek ve zinde tutmaktır. Bizlerin birbirlerimize karşı olan yakınlığımız belki aile fertlerimiz arasındaki yakınlıktan daha ileridir. Bizlere sırların nerede saklanacağı, Ketumiyetin kutsiliği, MASONLUK camiasına girdiğimiz günden itibaren öğretilir. Kalplerimiz bir sır küpüdür. Sevginin ihtiva ettiği faziletlerden biraz yukarıda bahsetmiştim. İşte bütün bunlar birer insanlık duygusu ve dolayısıyla menfaate dayanmayan şovalyelik vasıflarını ifade eder. Aynada kendimizi gördüğümüzde bütün eserin "B E N" olduğumuzu, kendimizi kendimizin

eğiteceğini, eğitmemiz gerektiğini, etrafımıza da faydeli olmamız icap ettiğini ihsas eder.

Erich FROMM şöyle yazıyor : "Uluslar arasındaki siyaset ve ruhsal engeller ortadan kalkacak olursa yakın sayılabilecek bir gelecekte birbirini tehdit etmeyen seven, sayan, hürmet eden, yardıma koşan bir toplum ve bir dünyanın kurulması gerçekten olanaklıdır."

"Ebnayı beşer birbirinin kardeşi hülya,

olsun, ben o hülyaya da bin canla inandım."

Bizler de böyle bir dünyanın insanı olma çabası içinde, bir mâbet inşa-sına gayret sarfetmekte ve çalışmaktayız.

EROS'un zıddı nasıl ANTEROS ise, sevginin zıddı da nefrettir demiş-tik. Sevgi ile dolu, ekonomik bağımsızlığına sahip, özgürlük içindeki bir insanı hiçbir zaman isyankâr ve yıkıcı bir duruma getiremezsiniz. Kişinin kötü ve yıkıcı olması, etrafının ve içinde bulunduğu toplumun etkisinden ileri gelmektedir. Fakat ekonomik baskı ve hürriyetin gas-bı insanda nefret hislerinin filizlenmesine giderek kökleşmesine se-bep olur." Bülbülü altın kafese koymuşlar ah vatanım." diyerek ferya-dı figana başlamış. Tahmin ederim Ahfeşin Keçisi hikâyesindeki profesörün ruhen yıkılışını bilirsiniz. Hal böyle olunca düşünen, iç güdü-leri mükemmel olan mahlûkatın en mükemmeli insan neler yapmaz..

Sevginin güzel meziyetleri bünyesinde topladığı gibi acı, nefret, eziyet kıskançlık, fenalık vardır. Hatta ve hatta aşırılık durumunda hastalı-ğa, ölüme, ölmeye, öldürmeye kadar uzanabilir. İnsan dediğimiz var-lık yapısı itibarıyla, dış görünüşü altında saklı olan ruh yapısının ne-lerden oluştuğu bilinemez. "Her insan bir cihandır!"

Oscar WILDE, Dorian Gray'in Portresi eserinde kişinin yaşamındaki kötülüklerin aksini bir odada saklı ve gizli portresinde kişinin kendisi-ne gösterir. Yukarıda söylediğim gibi aynada gördüğüm B E N, benim eserim olacaktır.

Sevgi hiçte öyle yazıldığı gibi basit beş harfin birleşmesinden ibaret değildir. Konunun kendisi çok geniş olduğu gibi, çeşitli yönlerden ya-pılan araştırmaları burada sıralamak ve çıkan neticeleri aktarmak sa-atlere vabestedir. Ayrıca benim söylediklerim ilk defa benim tarafım-dan da ortaya çıkarılmış ta değildir. Belki ben, geçmişteki yazılmış ve söylenmişlerin bir kere daha hatırlanmasına vesile olmuş oldum. Böy-lece kendimizi, etrafımızı S E V G İ'ye biraz daha yaklaştırmaya cüret etmiş isem hoşgörünüze sığınırım.

KAYNAKÇA

- 1 - *Orhan Hançerlioğlu* **DÜŞÜNCE TARİHİ**
- 2 - *Cemal Tollu* **MITOLOJİ**
- 3 - *Gökkuşadı (Arkın Kitapevi)* **MITOLOJİ**
- 4 - *Prof. Özcan Köknel* **KİŞİLİK**
- 5 - *Erich Fromm* **SEVGİNİN VE ŞİDDETİN KAYNAĞI**
" " **İNSANDAKİ YIKICILIĞIN KÖKENLERİ**
- 6 - *Dale Carnegie (Ömer Rıza Doğrul Tercümesi)* **DOST KAZANMAK İNSANLAR ÜZERİNDE TESİR ETMEK**
- 7 - *Mehmet Selâhi* **KAMUS OSMANİ**
- 8 - *Şemsettin Sami* **KAMUS FRANSEVİ**
- 9 - **MEYDAN LAROUSSE**
- 10 - *Mimar Sinan ve Diğer Masonik Dergiler*
- 11 - *Eski ve Yeni Ritüeller*
- 12 - *Aktan Okan* **SANAT AÇISINDAN SEVGİ**
(*Mimar Sinan D. Sayı 6, Sah. 67*)

BUDDHİSM ÜZERİNE

Koparal ÇERMAN

Hindistan, insanların doğayla çok içiçe yaşadığı ülkelerden biridir. Burada tarih boyunca birçok medeniyetler kuruldu. Çeşitli ırklar oraya gelip yerleştiler ve herbiri kendi geleneklerini getirdiler. Ama, orada insan, tabiatın kopmadığı için, bu geleneklerin hepsi birarada yaşadı ve "tabiatın normal mozayigi" içerisinde kabul edildi. Buradaki toplum düzenini anlayabilmemiz için, milâttan bin yıl öncesine gitmemiz gerekiyor. O çağlarda Ari'ler yavaş yavaş yayılarak bütün Hint yarımadasını egemenlikleri altına aldılar. Ülke geniş, nüfus kalabalıktı. Kitleleri sıkı bir yönetim altında bulundurmaları gerekiyordu. Bunun için, kast düzenini kurdular. Ahali, dört sınıfa ayrıldı: Brahmanlar (din adamları), Ksatriyalar (savaşçılar), Vaysiyalar (tüccar ve zenaatkârlar) ve Sudralar (geri kalanlar). Bu sınıflardan herbiri,

öbürüne kapalıydı. Gelenekleri ayırıyordu. Birbirleriyle ilişki kuramazlardı. Böylece toplum dondurulmuş, gelişmesinin önüne geçilmiş oluyordu. Ari'ler, savaşçı sınıfını kendilerine ayırmışlardı. Brahmanlar'sa, halkın bütün yaşayışını düzenliyor; onları sıkı bir din baskısı altında bulunduruyorlardı. Bu arada kast düzenini kutsal bir hale getirmişler, bunu da Veda denilen din kitaplarına geçirmişlerdi. İnsanlar, tanrıların nimetlerinden, ancak onlara sunacakları kurbanlar karşılığında faydalanabiliyorlardı. Bu işte de Brahmanlar aracı idiler. Öyle ki, bir Hintli, her yönden Brahmanların buyruğu altında idi.

Tarihte, yeni bir çığır açan ve Asya Işığı olarak anılan Buddhizm, işte bu Hindistan'ın kuzey yörelerinde parladı. Bu akıl ve sefkât ışığı, yüzlerce yıldır ve

hatta bugün de, bütün ihtişamı ile sadece uzakdoğuyu değil, bütün insanlığı aydınlatmaktadır.

Gautama Buddha'nın çağının çok ötesinde bulunan gerçeklerin peşine düşüp aydınlığa erişiş, M.Ö. 5'inci yüzyılın ortalarında olmuştur. Bundan sonraki 45 yıllık gayretleri de hep, aklın ve şefkâtin hizmetinde geçmiştir. Ölümünden 200 yıl kadar sonra, **Maurya kralı Asoka**, onun öğretilerini Hindistan'a ve Hindistan dışına yaydı. Maurya Hindistan'ın kuzeyinde, geniş topraklara sahip bir krallıktı. Asoka, önce çok savaşçı bir komutan olarak ortaya çıktı, sonra ülkenin kralı oldu. Büyük İskender'in Hindistan'a kadar gelen askerleri ile de savaştı. Onun çok sert mizaçlı, öfkeli bir insan olduğu söylenir, halk arasında **Haşin Kral** denirdi. Bu haşin kral, yıllar süren savaşlardan sonra, birgün **Buddhizm**'i öğrendi. Sonra da birdenbire değişerek, silahı bir yana bırakıp öğretinin içten bir üyesi oldu. **Buddhismi** dünyaya yayan o'dur. Kral, ilk önce tarihte Asoka fermanı olarak bilinen, bir emir sütünü diktirdi. Bu sütunla halk'a; "Buddhizm'i öğrenmeyi" emreliyordu. Arkasından, **Buddhism**in ana öğretilerini, ülkenin muhtelif bölgelerindeki, taş sütunlara ve duvarlara yazdırdı. Bu şekilde öğretinin korunmasını ve felsefenin kalıcı olmasını da sağlamış oldu. Bununla da kalmadı. Dörtbir yöne misyonerler göndererek, öğretiyi dünyaya yaymaya çalıştı. Misyoner gön-

derdiği ülkeler arasında; Suriye, Mısır ve Makedonya da vardır. Böylece **Buddhism**in M.Ö. 200'lü yıllardan başlayarak önce batıda yayılmaya çalıştığını söyleyebiliriz. Fakat, batıda İsa'nın doğumu ve Hristiyan çağının başlaması ile **Buddhism** doğuya yöneldi. Doğuda yayılıp genişleyerek, **Mahayana ve Hinayana** **Buddhism**ini olarak iki kola ayrılıp felsefesinde derinleşti.

Şunu belirtmekte yarar vardır sanıyorum: **Buddhism**in yayılmasında hiçbir siyasi maksat olmamıştır. İnsanlar arasında bu yüzden, hiçbir savaş, hiçbir şiddet olayı görülmemiştir. O sevgi ve toleransın, birleştirici hudutları içerisinde, bir sanat fenomeni gibi, sessizce yayıldı ve gelişti.

Bunları belirttikten sonra konuya girebiliriz.

Buddhism Nedir?

Buddha, **Sanskrit** dilindeki bir sözcüktür. Anlamı; uyanık olan demektir. **Sanskrit** dili de **Lâtince** gibi ölü bir dildir; ama, kelimeleri dini anlatımları ve dini terimleri ifade için kullanılmaktadır. **Sanskrit** dili yaşarken, **Buddha** kelimesinin anlamı "uyanık olan" şeklinde herkes tarafından anlaşılabilirdi. Zamanla dil, ölmeye yüz tuttukça, sadece konuya yakın olanlar bu kelimenin anlamını bilebilir oldular. Nihayet bizler, **Buddha**'yı **Siddharta** **Gautama**'nın bir diğer adı olarak biliyoruz.

Buddhistler, **Siddharta** **Gauta-**

ma'yı, bir peygamber gibi değil, ruhsal uyanıklığa erişmiş ve etrafına ışık saçan bir insan olarak görürler. Ruhsal uyanıklığa erişmek; Buddhismin hedefidir. Bu aynı zamanda herkesin, neticede tüm insanlığın hedefidir. Bu arzu insanoglunun içinde, potansiyel bir güç olarak ezelden beri vardı. İnsan, bu güce sahip olan yegâne varlıktır, dersek herhalde yanlış olmaz. Böyle olunca, muhtelif zamanlarda, yeryüzünün muhtelif bölgelerinde, gerçeklere uyanan ve aydınlıklarıyla, insanlığa ışık tutan herkesi birer Buddha olarak görmek mümkündür. İşte, bir Buddhist'in dünyaya ve Buddha'ya bakış açısı budur.

Buddhizm ile ilgili bütün yayınlar hep Siddharta'nın hayatını anlatarak işe başlarlar. Ben de bu yazımda sizlere sembolik bir anlatım tarzı sunacağım. Hikâye şöyle:

Siddharta, kuzey Hindistan'da doğdu. Babası Shakya kabilesinin soydan gelen reisi idi. Ona, **Sakyamuni'de** derler. Muni=akıllı, Shakyamuni: **Shakya** kabilesinin akıllısı, anlamına gelir. O devirde âdet olduğu üzere, her doğan çocuk için münecimler ya da belki astrolog'lar toplanır, doğan çocuğun yıldız falına bakar ve geleceği hakkında kehanette bulunurlardı. Siddharta için: Onun ya büyük bir kral, ve yahut büyük bir din adamı olacağını söylediler. Lâkin, din adamları o devirde zor hayat şartları altında yaşarlardı. Sığınacak yerleri bile yoktu. Hepsi tek tek

veya gruplar halinde gezginci idiler. Ruhsal yücelme yolları genelde çilecilikti. Çoğu sokaklarda uyur, dağ meyveleri veya otlarla beslenir, yahut dilenirlerdi. Tabiatıyla, küçük bir ülkenin de olsa kralı olan ve soylu bir kişi olan babası, oğlunun bir din adamı olmasını asla istemezdi. Din adamı olmasın da bir kral olsun diye çare aradı. Düşündü ki, acılarla karşılaşan kimseler ancak din adamı olmak isteyebilirlerdi. O da, oğlunu acılarla karşılaştırmamak için tuttu, sarayının etrafını kalın duvarlarla çepeçevre ördürdü. Sarayın dünya ile ilgisi ni kesti. Bu duvarların içini olmadık güzelliklerle bezedi. İçeriye sadece sağlıklı ve neşeli insanların girmesine izin verdi. Gerçekten, bu kalın duvarlar içerisinde gerçek dünyadan uzak, mutluluklar diyarında büyüdü Siddharta. Tam 29 yaşına geldiğinde evlendi, bir de çocuğu oldu.

Siddharta, mutlu bir yaşam sürmekteydi ancak; sarayın etrafını çevreleyen duvarların ötesinde neler olup bittiğini de merak ediyordu. Bilmek arzusu, aslında her insanın içinde olan ve karşı durulamayan bir arzudur. O da sınırsız bilgiye açılmanın yollarını aradı. Sonunda bu imkâna kavuştu. Tek kişilik arabasını çeken hizmetkârı ile anlaşarak, yakın bir kasabayı ziyaret etmek üzere gizlice arka kapıdan duvarların dışına çıkabildi. Ama, daha kasabaya varmadan, yol kenarında, acılar içerisinde kıvranan, benzi solgun, gözü yaşlı bir adam

gördü, hiç böyle birşeyle karşılaşmamıştı, arabacıya durmasını söyleyip ona: "Bu nedir?" diye sordu. Arabacı: "Bu hasta bir adam dedi. Herkes bir gün gelir mutlaka hastalanır." Siddharta çok şaşırды, çok üzüldü ve saraya geri dönmeyi istedi.

Birkaç gün sonra bir fırsatını bulup tekrar çıktılar. Yine kasabaya varamadan, bu sefer de yol kenarında zorlukla yürümeye çalışan bir adam gördü Siddharta. Adamın yüzü buruşmuş, bir deri bir kemik kalmış, iki büklüm, titreyerek elindeki bastona dayanıyordu. Yine arabacıdan durmasını isteyip: "Bu adam niçin böyle olmuş?" diye sordu arabacısına. O da: "Bu adam yaşlanmış, ihtiyar. Herkes birgün gelir mutlaka yaşlanır." diye cevap verdi. Siddharta ilkinden daha çok şaşırıp üzülerek, yine geri dönmeyi istedi.

Üçüncü çıkışında gördüğü şey insanı dehşete düşürüp, titreten birşeydi. Bu sefer gördükleri, yerde yatan bir ölü idi. Arabacıdan aldığı cevap ta: "Gün gelir herkes ölü" oldu. Siddharta telâş ve heyecan içerisinde yine geri dönmeyi istedi. Gördükleri ruhunda derin izler bırakmıştı. **Hastalık-Yaşlılık ve Ölüm.** Hayatın akışındaki bu kaçınılmaz üçlü, artık hiç aklından çıkmıyordu. Etrafını çevreleyen duvarların onu bunlardan koruyamayacağını biliyordu. Hiçbir lüks, hiçbir konfor, sahibi olunabilecek hiçbir şey, insanı bu sondan kurtarmazdı. Birileri ona demişti

ki: "Dinlerin hepsi, acı bir yalvarma ile başlar." Siddharta'da bu acı yalvarışı içinde duymaya başlamıştı bile. Mutsuzluk ve umutsuzluk içine çökmüştü. Yine de sarayın dışına son bir kez daha çıktı. Bu sefer gördüğü şey ona, artık geri dönmeyeceği kesin kararı verdirdi. Bu dördüncü çıkışında gördüğü bir din adamıydı. Siddharta ona; kim olduğunu ve ne aradığını sordu. O da; din adamı olduğunu, hastalığa, yaşlılığa ve ölüme çare aradığını söyledi. Bunları duyunca, Siddharta'da bir din adamı olup, o da kendine göre buna bir çare aramaya karar verdi. Bir gece yarısı, karısını ve çocuğunu alarak uşak ve hizmetçileri ile her türlü konforu terkederek gizlice saraydan kaçtı. Bir ormana dalıp, güzel elbiselerini üstünden attı. Uzun parlak saçlarını kökünden kesti. (İşte bunun için Buddhist rahipler saçlarını kazıtırlar) Böylece sevillecek ve bağlanılacak ne varsa herşeyi geride bırakarak, hayatın anlamını yok eden bu acılara bir çare aramaya koyuldu. Çabası; bu değişmez hayat fasit dairesini kırmak, ölümsüzlüğe ulaşmak, böylece, hayata bir anlam kazandırabilme içindi.

Arayış

Tam altı yıl, kendisini iç huzuruna kavuşturacak bir yol bulmak için çabaladı. Söylenenleri dinledi, çareleri denedi. Yemedi, içmedi, hep düşündü. Bu yüzden de neredeyse ölecek hale geldi. Bu karışık duygular içerisinde iken, birgün birdenbire 16 yaşının gü-

zel bir anısı aklına geldi. O zaman, bir gül ağacının altına oturmuş, etrafındaki herşeyin aslında tek bir bütünüün parçaları olduğunu düşünmüştü. Sanki bütün kâinat, göze görünmez bağların birleştirdiği parçaların bir bütünü idi. Bunu ilk düşündüğünde, gerçeğe çok yaklaştığını hissetmişti. Yıllar sonra, işte bu fikir, yine zihninde canlandı. Bu bir çıkış yolu olabilirdi. Ama çileci tutumu ve dayanılmaz açlığı, düşünme yeteneğini kısıtlıyordu. İyi kavrama niteliğine erişebilmek için, bu tutumu bıraktı. Önce, biraz beslendi. Böylece, açlık veya oburluk, ya da çilecilik veya aşırı zevk, gibi, sivri uçlardan uzaklaşıp, her şeyde orta yolu bulmuş oldu. Sonra bir incir ağacının altına oturup, derin düşünmeye karar verdi. Oturacak düşüncecek; etleri dağılsa, kemikleri un ufak olsa bile, bir an bu düşünce konsantrasyonundan ayrılmayacaktı.

Uyanış

Dediğini yaptı. Ö güne dek, doğrular ve yanlışlar olarak içine dolmuş ve zihnini karıştırarak, gerçeği görmesini engelleyen, çöp gibi düşünceler birikiminden olabildiğince arınmaya çalıştı. Keskin zekâsını bir bıçak gibi kullanarak, has ve öz düşüncelerini körelten engelleri araladı. Böylece, bütün alışkanlıklarını, kıymet hükümlerini, kısaca kendisini aşmaya başladığı sırada, bir şafak vakti, sabah yıldızının doğuşunu gördü. Onu kendi varlığından sıyrılmış olduğu bir sı-

rada ilk defa görüyordu. Belki görmüyor, onunla birleşip bütünleşiyordu. Sanki, sabah yıldızı kendisi idi. Onu çevreleyen evren, kendisi idi. O ve sabah yıldızı, O ve evren, hepsi -Bir'-di aynı şeydi. Gören gözle, görülen şey arasında zaten nasıl bir ayrılık olabilirdi. İşte o an, o saniye, bir adım daha atarak, gerçeklerin özüne, ölümsüzlüğün ve sonsuzluğun derinliğine doğru uyandı. İşte, bu uyanıştan sonra da adı Buddha oldu.

Düşündüğü ilk şey şuydu: "Gerçek, olduğu gibi oluştu. Zaten herşey bir ahenk içerisinde olmuştu. Kâinattaki bu denge, bu mevcut düzen, harikaların harikası idi. Mucize, bu birlikteliğin ölçü ve uyumundaydı. Her insan bunu görebilecek yetiye erişebilirdi."

Bu inançlı uyanıştan sonra Buddha, Hindistan'ı adım adım dolaştı. Bilgeliliğin verdiği karizma ile etrafına yığınlar toplandı. Buddha, bu yığınlara, acıların ötesine aşmakta kullanacakları yöntemleri anlattı. Bunlar, basit ve pratik misâllere dayanıyordu. Özeti: Kendini aşmak, sevgi, sefkât, vefa ve ümit duygularıyla ölümsüzlüğe ulaşmaktı.

Takdir edersiniz ki, bu hikâyenin içeriği, onun tarihi değerinden üstündür. Elbet her insanın içinde, onu gerçeklere ulaştıracak potansiyel güç vardır. Lâkin, bu gücün müjdelerini engelleyen en büyük barikat; tembellik ve ra-

hata olan düşkünlüktür. Bizler, ne kadar aksini düşüsek de, aslında, etrafımızı kalın duvarlar gibi çevreleyen, içimizde birikmiş dogmalar ve ön yargılar ortasında, gözlerimizi hayatın acımasız gerçeklerine kapatarak yaşıyoruz. Görmezlikten geldiğimiz en yalın gerçek, zamanla her şeyin değişmekte olduğudur. Neticede, hastalanıp, yaşlanıp öleceğimizi bile bile, buna uygun bir yaşam yolunu benimseyeceğimize, kendimize muhtelif avunma yolları bularak gerçeklerden kaçıyoruz.

İşte Buddhism, inançlarını doğaüstü mucizelere dayandırmayan, akılcı çıkış yolunu, bundan tam 2500 yıl önce, insanlığa göstermiş bulunmaktadır. Ancak, ruh yüceliğine ulaştıran her yol gibi, bu yol da dardır. Fakat, çok gayretli olursak, içimizde mevcut evrensel gücü geliştirebilirsek, bu yolda yürüyüp ilerleyebiliriz. Acıların üstesinden gelmek, daima kendimizi aşmak ve azimle çalışmakla mümkündür. Ruhsal yücelme yolu, Everest'in tepesine tırmanmaya benzer. Çok kişi yola koyulur. Herkes kendi gücü kadar belirli yüksekliklere varabilir. Sonuçta zirveye ulaşabilen pek azdır. İşte, böyle düşünür Buddhism.

Buddhismin temel inancı

Her şeyden önce, Buddhism bir felsefe midir? yoksa din midir? Sorusuna cevap bulmalıyız. Buddhism temelinde teist değildir. Yani evrenin kuruluşunu bir

tanrıya bağlamaz. Bu yüzden de, bu konu batıda da çok tartışıldı. Buddhismin bir etik, bir çeşit moral, ya da bir filozofi olduğu söylendi. Oysa, bugün dünyanın 1/3 nüfusunun inanıp bağlandığı, kurtuluşunu onda aradığı ve eskimeden günümüze ulaşan, bu mükemmel inanç kompleksini din gibi görmemek, sanırım hatalı olur.

Yalnız şu var: Din, kelimesinin anlamı üzerinde şimdi biraz düşünelim. Dinlerin ana gayesi, Ruhsal terapi veya Bireysel psikolojiyi toplumsal hedeflere entegre etmektir, diyebiliriz. Aynen, fizyolojik ağrıları kesen ilaçlar gibi dinlerin de ruhsal problemleri iyileştiren özel reçeteleri vardır. Tarih gösteriyor ki, ilkel dinlerin bu reçeteleri, onun ilkelliği nispetinde mucizelere dayanıyor. Diğer taraftan, dinlerin durağan olduğunu ve zamana ayak uyduramayan yönleriyle eskikiyip yıprandığını söyleyebiliriz. Böylece de din kavramını sanki aklı aşan veya akılla çelişen, sabit inançlar yekûnu gibi algılamış olabiliriz. Oysa Buddhism durağan değildir. Esasen parmak bastığı gerçek, her şeyin zamanla değişmekte olduğudur. Bu bakımdan, zamanı hesaba katan bir yapısı vardır. Diğer taraftan bugün, örneğin Japonya'da, bazı dinsel kuruluşlar mental problemlere, akılcı meditasyon yolları ile çareler bulmaktadır. Bunları da göz önünde tutarak, Din kelimesinin anlamını geniş bir çerçeve içerisinde ele

alır ona esnek bir gözle bakarak; Dinin görevi, Psikolojik bir varlık olan insana, ruhsal iyilikler getirebilmektir, dersek; o zaman Buddhismin de bir din olduğunu rahatça söyleyebiliriz. Zaten Buddhism bir din olmasaydı, onun salıklarına da Buddhist değil, olsa olsa Buddhaloji Bilgeleri denirdi.

Şimdi Buddhist inancın, ana temasına girebiliriz. Bir dinin saliki olabilmek için, onun temel felsefesini teşkil eden Landmark'lara içten ve gönülden inanmak gerekir. Buddhist olmak için de şu üç şeye inanmak gerekiyor:

1. Buddha Ruhu, 2. Kanunlar, 3. Nizam ve düzen.

Bunlar tabii ki çok geniş konular. Bugün dünyada, bu konulara ilişkin ya da dolaylı olarak, bu konuları mesned yaparak bir takım sonuçlara varan milyonlarca kitap yazılıyor. Bunları öyle bir çırpıda anlatıvermek mümkün değildir. Ben bunlara birkaç cümle ile basitçe değinip geçeceğim.

Buddha Ruhu

Evren Bir'dir. Bir bütündür. Bizler o bütüne ait büyük ruhun küçük parçalarıyız. Bu büyük ruh, kandil yağına benzetirsek; bütün insanlar, aynı kandil yağına sokulmuş fitiller gibi ondan enerjisini alırlar. Bireysel hayat, işte bu fitilde kısa süre yanan bir alev gibidir. Demek ki, kendi hayat alevimiz, tüm insanlığın ortak olduğu bu kandil yağı misali,

büyük ruhtan enerjisini almaktadır. Bu ruhun özünde ise, sevgi, şefkât, akıl ve kuvvet vardır. Arzu ve ihtiraslarımızı yenebilirsek ona yaklaşır, aksi halde ondan uzaklaşırız. İşte yeniden doğuş, ruhun insandan insana geçmesindeki temel felsefe budur. Çin'li Hua-yen der ki; "Bir, herşeydir. Herşey de aslında Bir'dir." Bu sözler ister istemez, tasavvuf fikrini ve vahdet-i vücüt felsefesini çağırıyor. Bir bakıma, batı'da rönesans ve reformun ortaya çıkmasında etkin dinamiği oluşturan batı felsefelerinin temelinde, hatta çok ileri gitmiş olmayayım ama, bana göre masonluğun bile birleştirici yönü ile kardeşliğinin temelinde, Buddha'nın bu felsefesi vardır. Çünkü ortak yağın fitili olmak düşüncesi, insanı kendini bilmeye götürür. Onu toplumla birleştirir, bütünleştirir. Doğayla kaynaştırır. İçimize barış, kardeşlik sevgi ve şefkât duygularının temelini atar. Kısaca Buddha ruhu denilen ortak maya; benim gözlerimle seninkileri, senin gözlerinle bizimkileri birleştirerek, aynı gözlerle bakmamızı sağlar dünyaya.

Kanunlar

İlk kanun, evrende her şeyin gelip geçici olduğudur. Her şey değişir. Hiçbir şey olduğu gibi kalmaz. Kaleler, imparatorluklar, fikirler ve bizler, hep, doğar büyür, yaşar ve ölürüz. Bu yüzden maddeye bağlanmak, kendini garantiye almaya çalışmak, en büyük saflıktır. Çünkü hayat bir

köprü gibidir. Hiç köprü üzerine ev yapılır mı? Dikkat ederseniz, aynı yıllarda, Heraklitos'da aynı şeyleri söylüyordu: "Bir nehirde iki kere yıkanılmaz."

İkinci Kanun: Sebep-netice kanunudur. Her varlık, geçmişte, kendisi ile ilgili birtakım sebep bağlantıları neticesinde oluşmuştur. Şimdi vardır. Gelecekte de, yine kendisi ile ilgili birtakım sebep bağlantıları neticesinde değişecek, yaşam yolu çizilmiş olacaktır. Bu düşünce de; batı'da 18. ve 19. yüzyıllarda çok az farklarla **Determinizm** olarak filizlenecektir. Buddhism'de buna **karma** denir. Buddha'nın yaşadığı devirde, yöre dinlerinin temel felsefesi kadercilikti. Kadercilik bireysel iradeye yer vermez. Oysa karma ile Buddha bireysel iradeyi ön plana çıkarmış olmaktadır. Karma denilen, olaylar zincirlemesini şöyle özetlemek mümkündür:

Ne ekersen, onu biçersin.

Düşünce ekersen, hareket biçersin.

Hareket ekersen, alışkanlık biçersin.

Alışkanlık ekersen, istikbal biçersin.

İşte bu sözlerle, her şeyin bize, içimizdeki gayret ve enerjiye bağlı olduğu gerçeği vurgulanmış olmaktadır.

Buddha der ki: "Kim bu kanunları bilirse, nereden gelip nereye gittiğini bilir. Kim, nereden gelip nereye gittiğini biliyorsa, o da mutlaka bu kanunların farkındadır."

Düzen ve Nizam'a gelince:

Buddhist inancın üçüncü ögesi olan düzen ve nizam hem içimizdedir, hem dışımızdadır. Her yerdedir. Ama önce kendi iç nizam ve düzenini sağlamak, bir Buddhistin ilk görevi ve temel yükümlülüğüdür.

Şimdi, Buddhist inancın eylemsel niteliğini ortaya koyan dört yüce gerçeği anlatmakla onu da ifade etmiş olacağım.

Buddhismin dört yüce gerçeği:

Hayat acılarla doludur. İşte, Buddhismin ilk gerçeği budur. Acılar bize, bir rastlantı olarak gelmediği gibi, verilmiş bir ceza da değildir. Niçin acı çekiyoruz diye sormak; niçin nefes alıyoruz diye sormakla birdir.

Bununla ilgili şöyle bir hikâye var:

Bahçede oynarken, bir yılanın sokup öldürdüğü çocuğunu kucakına alan anne koşarak Buddha'nın yanına geliyor. İstirap içerisinde, ondan yardım etmesini, yavrusunu diriltmesini istiyor. Buddha; yardım vadediyor; lakin bunun için önce şehirdeki hiç ölü çıkmamış bir evden bir tutam hardal tohumu getirmesini istiyor. Kadın büyük bir ümitle koşup, mahalle mahalle, ev ev dolaşıyor. Tabii bir tane ölü çıkmamış ev bulamayıp yeis içerisinde geri geliyor. Buddha ona diyor ki: "Sen hiç kimsenin elde edemeyeceği bir şey istedin. Sana verebileceğim şey şu: Dün, bu acıyı du-

yan, yalnız sen olduğunu zannediyordun. Bugün artık, herkesin aynı acıyı yaşamış olduğunu öğrenmiş oldun."

Buddha, kötümser değildir. Acılar için elden gelen bir şey yok, demez. Aksine onları göğüsleyebilecek yolu gösterir. "**Acıları aşacak bir yol vardır.**" der. Bu üçüncü gerçektir. Ancak, bu yolda başarılı olabilmek için; "**Acıların sorumluluğunu, bizzat üstlenmeliyiz.**" der. İşte ikinci yüce gerçek de budur. Yani; acıların kaynağı biziz. Kendi düşünce tarzımızdır. Acıları aşacak yol da bizdedir. Bu, öğretinin önemli bir noktasıdır. Kendimiz, der Buddha, ne yaparsak kendimiz içindir. İyi iş bizi yüceltir. Kötü iş bizi alçaltır, daha k... üleştirir. Şiddetli arzu ve istekler, içimizde farklı renkler gibi dururlar. Gördüğümüz dünya, işte bu renklerle bezenmiş bir dünyadır. Biz de kendi dünyamıza göre yaşarız. Gerçeği göremediğimiz için de, hayat enerjimiz dağılır, dikkatimiz bölünür. Yücelme yolunu göremez oluruz. Bu fasit daireden kurtuluş, şu sekiz düsturu uygulamakla mümkün olabilir, der. İşte, bütün uzakdoğu ülkelerinde çevreyi süsleyen, sekiz kollu gemi dümeni, bu düsturların sembolüdür. Dördüncü yüce gerçek de bu **düsturlar'dır.**

1. Doğru dünya görüşü edinme

(Buradaki "**doğru**" sözcüğü, arzu ve ihtirasların çarpıtmadığı anlamındadır.);

2. Yaşam enerjisinin, doğru yolda israfı;

3. Doğru sözlü oluş;

4. Ortama uyuş ve iyi geçim;

5. Doğru hareket ve davranış;

6. Orientasyon, yolunu bulma;

7. Doğru anlayış ve kavrayış;

8. Konsantrasyon.

Bunlardan son ikisi, Zen Buddhismin faaliyet sahasıdır. Japonya'da 8 yüzyılı aşkın bir süredir geliştirilmiş bir konudur. Bugün de dünya üzerinde pek çok insan, düşüncede sürekliliği ve düşünceyi bir nokta üzerinde toplayıp odaklaştırabilme kabiliyetini geliştirmek için meditasyon yapmaktadır.

Bizi acıların ötesine aşırın ruhsal yücelmenin ve o yöndeki çabaların temelinde, kolayca görülebileceği gibi, önce ferdin iç nizam ve düzenini sağlamak, sonra da onu içinde yaşadığı toplumla bütünleştirme gayesi yatmaktadır.

Buddhismin ana teması böyle özetlenebilir.

Hedef ve Mitoloji

Böylece Ari'ler, Hindistan'da insanlar arasına kast denilen duvarları örerken, Buddha madde-nin özüne yükselip; her insanın aynı değerde bir varlık olduğunu ileri sürüyordu. Kısaca eşitliği savunuyor; topluma fazilet tohumları ekiyordu.

Şöyle bir hikâye var:

Buddha bir gün, bir tarlanın kenarına oturmuş dinleniyordu. Yanına bir çiftçi yanaşıp ona: "Böyle tembel tembel oturma, sen de toprağı ek biç ekmeğini kazanmaya çalış." dedi. Buddha ona: "Ben de çiftçiyim, ben de ekip biçmekle yaşıyorum." diye cevap verdi. Çiftçi çok şaşırđı: "Hani sabanın nerede? Ne ile ekip biçersin sen?" diye sordu. Buddha anlattı, dedi ki: "Benim ektiğim fazilet ve inanç tohumudur. Onu, acularıyla sularım. Bilgim, sabanım; düşüncem boyundurduğumdur. Az yiyip içmek, az konuşmakla güvenimi sağlarım. Sabanımı irade gücüm sürer. Yetişen ekinimi, gerçek orağıyla biçerim. Böylece nirvanaya ulaşırım. İşte benim çiftçiliğim bu, mahsülüm de ölümsüzlüktür."

Aziz kardeşlerim, mason olarak bizlerin de buna benzer bir çiftçilik yaptığımızı düşünmek hoşuma gidiyor. Bizler de en nâdide fazilet çiçeklerimizi; dış dünyanın soğuk ve rüzgârından korumak için, mabedimiz olan bu seralarda büyütüp geliştirmiyor muyuz? İstikbalde, havalar ısınıp, güneş çıktığında bizler de seraların üzerini açarak, erkenden en nâdide çiçekleri dünyaya sunacağız, diye düşünüyorum.

Uzakdoğunun bütün şehirlerinde çeşitli Buddha heykelciklerine çok sık rastlanır. İlk zamanlar Buddha tasviri yoktu. Buddha'nın ölümünden 5-6 yüzyıl sonra ortaya çıkan bu figürlerle, Buddhisimdeki Buddha imajı arasında hiçbir benzerlik yoktur.

Genel olarak görülen, lotus üzerine oturmuş insan figürü, aslında; meditasyonla Buddha şuuruna erişmek isteyen, herhangi bir kimseyi ifade eder. Çünkü düşünürsek; Buddha, aydınlığın zirve sembolüdür. Bu yüzden onun dua etmesi gerekmez. O bir imaj, bir ölümsüz ışıktır artık. Ona ulaşmak için dua eden bu insan figürü, ölümsüz Buddha ruhunun bir cüz'üdür. Lotus üzerinde oturan insan figürü; büyük ruhun dünyaya dokunuşunu ifade eder. Lotus, ölümlü 'olandır. Onun üzerinde oturan insansa ölümsüz ruhun simgesidir.

Efsaneler, Buddha'nın annesinin göğsüne yakın bir yerden doğduğunu söyler. Burada, döllenme olmadan doğma teması işlenmektedir. Yani, ruhun doğumu. Ruh, elbetteki annenin göğsüne yakın bir yerden, yani kalbinden doğacaktır. Buddha ile ilgili diğer bazı mitolojik anlatımlar ve yorumları da şöyle özetleyebiliriz: Buddha aydınlığa erdiği sabah, o kadar derin bir vecd içerisinde idi ki oturduğu yerde tam yedi gün hiç kıpırdamadan kalakaldı. -İşte bu sonsuzu yakalamaktır-Sonra kalktı ve geriye doğru tam yedi adım attı ve yedi gün önceki oturduğu yere baktı. -Bu da günlük hayattan, sonsuza bakıştır-Sonra her iki nokta arasında gitti geldi: -Bu, sonlu ile sonsuzu düşüncece birleştirmeyi ifade eder-

Daha sonra bir başka ağacın altına oturdu ve ilk düşüncesi de : "Bu bir düşünce olamaz." şeklinde oldu. Bu da Buddhisimde

önemli bir noktadır. Gerçekten, batı'da çok kullanılan bir tabir vardır; "veyaset altına alabilirsiniz ama, düşünen yapamazsınız." der. Yani düşünce ve akıl, insan varlığının temeli olan evrenin nâdide bir hediyesidir.

Buddha'nın düşüncesi, evren'e doğru yükselirken, insandan ayrılmamıştı. İnsanın iç huzurunu, herşeyden vazgeçerek ve kendi benliğinden uzaklaşarak değil, düşünce yoluyla, kendi benliği içinde bulmasını istiyordu. İnsan, bulunduğu noktadan, Hiçliğe de gidebilir, üstün bir varlık olmaya da ulaşabilirdi. Buddha, bu ikincisini seçiyordu. Üstün varlık olmak için, vücudun ölmesi gerekmezdi. İnsan, o ruh yapısına, ölmeden de varabilirdi.

Aralarında, ana esaslar bakımından büyük farklılıklar bulunmamasına rağmen, Buddhism, iki ayrı ana düşünce yapısında gelişmiştir. İlk Buddhism'e **Theravada** ve **Hinayana**; ikincisine **Mahayana** denir. Bunlar yayıldıkları bölgelere göre, kuzey güney Buddhismi olarak da anılırlar. **Thera** = aziz, ermiş; **Vaada** = söz, tavır; **Theravada** ise kısaca ermişlik, azizlik, evliya anlamına gelir. **Hina** = küçük, **Yana** = bot, **Hinayana** = küçük feribot, **Mahayana** ise = büyük feribot demektir. Üstün insan olmanın simgesi **Nirvana'dır**. Nirvana, deniz ötesindeki karşı kıyı olarak sembolize edilir. İşte, bu bot'larla ona ulaşılabacaktır. Küçük feribot az insan taşıyabilir. Ama, hayatın zevklerine "ha-

yr" diyebilenler zaten azdır. İşte küçük feribota yalnız onlar binebilirler. **Hinayana** felsefesi : "**Nirvanaya** eren bilir, kimse kimseyi ona eristiremez." ilkesinden hareket eder. **Mahayana Buddhismi** ise; **Nirvana'ya** daha çok insanın taşınabileceği inancındadır. Bu iş **Bodhisattva'ların** varlığıyla mümkündür. **Bodhi** = Aydınlık demektir. **Bodhisattva** = Aydın, kâmil insan demektir. **Bodhisattva'lar** için; ışığı bulan, gündelik olay ve olguların etrafında döndüğü eksen üzerindeki, temel değer kavramlarını yakalayabilen, başka bir deyişle, Nirvana'ya erip, sonra bu içsel aydınlıklarıyla gündelik hayatın içerisinde yaşayarak, etrafındaki insanları yüceltmeye çalışan ermişlerdir, diyebiliriz.

Bazı kimselerce Nirvana, ulaşılmaz birşey bir nevi ölüm, ütöpik bir kavram olarak algılanabiliyor. Ben öğrendiklerimden bunu çıkarmadım. Nirvanaya ulaşmayı ruhsal yüceliğin zirvesi, evrestin tepesine varmış bir ulu kişilik, bir çeşit bilgelik olarak anladım. Ona erişilebilir belki ama, bu nisbîdir. Kimse, ben Nirvana'ya erdim demez. Eren de o erişilebilecek birşey değildir der. Bu yüzden, bu gibi kavramların ancak yolunda olunur. O yolda savaşı verirken de bir erle bir komutan arasında fark yoktur. Buddha, bilgiye ve bilince büyük değer veriyordu. Düşünce gücünün geliştirilmesini ve benliğe yönelmesi gerektiğini söylüyordu. Bu yüzden Nirvana'yı, temiz yürek-

le birleşmiş bir bilge kişilik ya da onun önüne konulmuş bir hedef olarak görmek sanırım yanlış olmaz.

Sonuç

Buddhism, Teist değildir, dedim. Ama ben **Buddhism'e** bu açıdan da farklı bir görüş ve toleransla yaklaşmak istiyorum. Zaman zaman farketmişsinizdir; ruhsal ilham ve esinlerimizin de sesini tıpkı, rüzgârın sesini duyduğumuz gibi duyarız. Rüzgârın nereden gelip nereye gittiğini bilemediğimiz gibi, duygularımızın da bizi nereye sürüklediğini bilemeyiz. Sadece ilme bakarsak; onun bize öğrettiği birçok galaksilerden birinin ortasında, **Dünya** dediğimiz, sönmeye yüz tutmuş bir gezegende ikâmet ettiğimizdir. İlim, düşüncelerimizin beyin moleküllerinden meydana çıktığını bize öğreterek, mitolojiyi bir kenara itmemize ve kendimizi anlamsız, kimyevî ve psikolojik varlıklar halinde görmemize yol açıyor. Böylece hem kendimizi anlayamaz oluyoruz, hem de ölçülerinin büyüklüğü yüzünden evreni. Lâkin içimizde, ruhumuzda, bir gelişme dinamizmini hissediyoruz. Bu doğru olmasa şu an belki, burada bile bulunmayacaktık.

Hissettiğimiz bu dinamizm, bizden çok büyük, bizden çok güçlü, bizi yönlendiren bir iç varlığımızdır. İyiye, doğruya ve güzele olan kısmıyla bu yöneliş, dinlerin ve mitolojilerin parmak bastığı içimizdeki ışıktır. Semavî dinler, Tanrı'dan başlar, evren yoluyla insanın içindeki ışığa varırlar. Buddha ise; içimizdeki bu ışıktan başlar ve evren yoluyla adımı koymadan, sanki Tanrıya varır. Biri si tündengelim, diğeri tümevarım. Hepsi de, bir dairenin çemberi üzerinde dönerek sonunda Tanrı'da birleşirler. O Tanrı ki; hem bu dünyadaki mutluluğun, hem bu koskoca evrenin bütün sırlarını kendinde saklar. Oysa sırlar, bizden çok uzakta değildirler. Fakat sırlara erişebilmenin de sırrı; parlak bir zekâyâ sahip oluştan çok, arama disiplinine, bir iç disipline sahip oluştan geçer. Japonlar bu gerçeği her ferdine öğretebildikleri için bugün bu seviyededirler. Bütün dünya artık, önce insan gerçeğini anlıyor. Buddhismin özü, arayışta ve yaşayışta ruhsal disiplindir denilebilir. Masonlukta da bir yünden bakarsak, bu disiplini öğrenmiyor muyuz? Araştırırsak bu öğretiden daha pek çok şey öğrenebiliriz. Mesleğimizle benzerlikler kurabiliriz.

İstifade Edilen Eserler:

1. *The Teaching of Buddha :* *By Budhist Promoting Foundation Adres:BUKK-YO DEN DO KYOKA 3-4 Shiba 4-Chome Minato-ku Tokyd 108 JAPAN*
2. *Buddhism* *Christmas HUMPREYS-BY COX&WYMAN Ltd. 1967 LONDON*
3. *Modern Meditations* *NİCHİKO NİWANO ing tercüme RİCHARD L. GAGE 1990 TOKYO*
4. *Basic Buddhist Concepts* *KOGEN NİZUNO ing terc. Charles S.TERRY 1987 TOKYO*
5. *An invitation to practice Zen* *Albert Low 1989 TOKYO*
6. *Transformations of MYTH Through time* *Joseph Campbell 1990 USA*
7. *The iron cow of Zen* *Albert Low 1991 TOKYO*
8. *Çağlar Boyunca Büyük Adamlar* *Doğan Kardeş Yayınlarından Serisinde BUDDHA*
9. *Buda ve Öğretisi* *Ilhan GÜNGÖREN İSTANBUL*

HÜRMASONLUKTA "24 BÖLÜMLÜ CETVEL" SEMBOİZMASI

(Symbolism of "24-inch Gauge" in Freemasonry)

Tamer AYAN

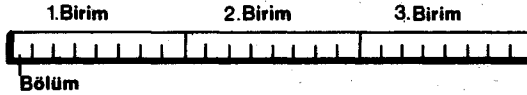
GİRİŞ

24 Bölümlü Cetvel, diğer Çıracık avadanlıklarından daha ilginçtir. Çünkü, Çekiç ve Taşçı Kalem'i'nin birer alet olmasına karşın; 24 Bölümlü Cetvel, tıpkı, Gönye, Pergel, Şakul, Tevsiye gibi bir ölçüm aracıdır. Çıracık Mason, Çekiç, Taşçı Kalem ve bedensel emeği ile yonttuğu Ham Taş'ını 24 Bölümlü Cetvel'le bizzat ölçer. 24 Bölümlü Cetvel, salt kol emeğinden kafa emeğine, el aletinden ölçüm aracına, **kuvvet**'ten **akıl**'a geçişin simgesidir. Çıracık Mason, 24 Bölümlü Cetvel'le ilk kez **Geometri** bilimini tanır. Çıracık, Masonu simgeleyen **nokta**'dan sonra, en yalın geometrik öğe olan **çizgi**'yi ölçmeyi öğrenir. Her Mason, ileri öğretileri sindirebilmek için; önce, 24 Bölümlü Cetvel'i iyi anlamak zorundadır.

ANLAMI

Diğer Dillerdeki Tanımlar: 24 Bölümlü Cetvel'in kökeni operatif İngiliz Masonluğudur. Operatif Masonluktan spekülative Masonluğa aktarılarak evrensel konumuna erişmiştir. Anglosakson terminolojisinde özgün adı 24-inch Gauge'dir. Avrupa ülkelerinde kökenine bağlı adıyla anılır. Fransa'da inch karşılığı **pouce** alınarak **La regle ving-tquadre pouces**; Almanya'da **zoll** alınarak **Vierundzwanzigölliger mass-stab** adıyla anılır.

Türkçe Tanımı ve Öneri: 24-inch Gauge'in Türkçesi 24-parmaklık Ölçek'tir. Fakat, parmak, inç gibi uzunluk birimlerinden kaçınılarak Yirmidört Bölümlü Cetvel olarak anılmıştır. Bu terim yakışır gibi olsa da, iki sorun görülür. İlki, aralıklar bölüm değil, birim'dir. Özgün adı Inch olan aralıklar, bir uzunluk birimidir. Bölüm ve birim eş anlamlı olmadığı gibi; her bölüm, birimleri içerir. Diğer, gauge'in cetvel olarak çevrilmesi sorunudur. Gauge, masdar, ölçek, gösterge, standart ölçü gerecidir. Oysa cetvel (rule), çizgilik ve cetvel tahtasıdır. Yani gauge, cetvel olmayıp; masdar veya ölçek'tir. Ölçek ve cetvel arasındaki fark; ölçekte rakkamlı ve rakkamsız taksimat bulunmasına karşın; cetvel için böyle bir koşul olmamasıdır. Cetveller, hem taksimatlı hem de düz olabilir. Ayrıca, spekülative Masonlukta ölçülecek nesne, uzunluktan çok, zaman olduğundan; zamanın cetvelle değil ölçekle değerlendirilmesi daha anlamlıdır. İncelemede ritüele uyularak 24 Bölümlü Cetvel deyimini kullanılmıştır. Ancak, 24-inch Gauge'in Türkçeye **24 Birimli Ölçek** olarak alınması önerilir.

Şekil - 1 : 24 Bölümlü Cetvel

24 Bölümlü Cetvel'de, Şekil-1'de gösterildiğini gibi; bir bölüm, 24'lük aralıkların uzunluk veya saat olarak herbiri; birim, cetvelin uzunluk ve saat olarak 8'er birimlik üç eşit kısımdan herbiridir. 24 Bölümlü Cetvel, herbiri 8'er bölüm içeren 3 birime veya toplam 24 eşit bölüme ayrılmıştır.

TARİHÇE

Genel: 24 Bölümlü Cetvel, terzilerin bir metrelik tahta cetveli veya marangozların kırık metresi gibi, ortaçağ operatif Masonların taşçılık işlerinde kullandıkları standart ölçüm mastarıdır. Uzunluğu 2 ayak

(24 inç veya kabaca 60 cm), her birimi 20 cm. her bölümü 2.5 cm'dir. Prezisyonu, taşçılık işleri için yeterlidir. Hem uzunluk masdarı hem de emeği değere dönüştürme göstergesidir. Günümüzde ölçümleme ile metraj ve hakediş çıkarılması gibi; ortaçağda da, yontulan işlerin miktarı ve yapılan işin tutarı bu masdarla hesaplanıp Çırakların nafakaları ödenirmiş.

24 Bölümlü Cetvel, Locada çizgi çizmek için değil, taş ocağında taş boyutu ölçmek içindir. Bu nedenle, cetvel (rule) değil, ölçek (gauge)dir. Loca Üstadına değil, Çırak Masona özgüdür. Oparatif Locanın Üstadının plan çizmek için kullandığı cetvel, amaç ve işlev olarak, 24 Bölümlü Cetvel'den farklıdır. Bazı obediyanlarda, aradaki farkı vurgulamak için, 24 Bölümlü Cetvel'in yanında bir de Taksimatsız Cetvel bulunur. Üstada ait cetvelin taksimatsız oluşu, bilgisinin sınırsız olduğunu simgeler.

Antik Çağ: Antik çağlarda, insan vücudunun çeşitli organlarından yararlanan, **arşın, parmak, avuç** ve **ayak** gibi uzunluk ölçüleri kullanılmıştır.

Bunların arasında, eski ve evrensel olanı; bir bakıma 24 Bölümlü Cetvel'in atası da sayılabilecek arşın'dır. Mısırlılar tarafından İ.Ö. 3000'de kullanılmaya başlanan ve piramitlerin yapımında da kullanılan arşın (kubit, cubit, cubitus, ammah), orta parmak ucundan dirseğe kadar olan uzunluktur. Arşının uzunluğu ülkelere ve zamana göre değişir. Örneğin, Mısır arşını 52 cm. Mezopotamya arşını 49.5 cm.dir. Babil ve Sümer arşınları farklıdır. Arşın, Fenikeliler kanalıyla İbranilere geçmiş ve Süleyman Mabedi'nde kullanılmıştır. Tevrat'ta 45 cm uzunluğunda Musa arşını (Tesniye, 3.11) ve diğeri 52 cm uzunluğunda arşın (Hezekiel, 40.5-53.13) geçer. Arşın, önce 28, sonra 24 parmağa bölünmüş ve bu kuralı Romalılar da sürdürmüştür.

Romalılar, arşını cubitus adıyla biraz daha geliştirip kullanmışlardır. Önce, normal insan boyunun 1/6'sını ayak olarak almışlar ve ayığın 1/12'sini de **parmak** (uncia, inch) kabul etmişlerdir. 24 parmak bir arşındır.

Ortaçağ: İngiltere'de ortaçağ Masonlarının kullandıkları ölçü birimleri, Yunanlılar ve Romalılardan geçen birimlerle, geleneksel olarak ortaya çıkan birimlerin karışımıdır. Örneğin **inç**, I. David'in başparmak genişliği; **yarda**, Edward'ın bel ölçüsü; **rod**, 16 kişinin sol ayaklarının toplam uzunluğudur. Bunlara benzer olarak, 24 Bölümlü Cetvel de ortaçağ Masonlarının arşından esinlenerek geliştirdikleri 2 ayak uzunluğunda bir masdardır. Masdarın niteliği, ortaçağ mimarisinde kullanılan taşların boyutlandırılmasına uygundur. Taş boyutları, masdarın 1/3 veya 1/24'lük iç taksimatına göre ayarlanabilir. Bu mas-

dar teknolojinin ilerlemesiyle önemini yitirmiş ve zamanla, rod, fur-long vb. uzunluk ölçüleri gibi yürürlükten kalkmıştır.

İngiltere'de **A footgauge** veya **A footrule** adıyla bilinen 12 inç (30cm) cetveller; Kırım savaşından bu yana yurdumuzda da kullanılmaktadır.

Türkiye: Benzer uzunluk ölçüsü masdarları Osmanlı döneminde de kullanılmıştır. Bunlardan, 65 cm'lik **Endaze**, 68 cm'lik **Çarşı Arşını** ve Özellikle 76 cm'lik **Mimari Arşını** incelenen konunun benzerleridir. Önceleri yarım arşın bir ayağa eşitlenmiş; daha sonra, yeni arşın metre karşılığında alınmıştır.

İnşaat ve mimari dallarında kullanılması nedeniyle, İngilizlerin **24-inch Gauge**'i ile Türklerin **Mimari Arşını** arasında, tarihsel ve işlevsel bağ kurulması olasıdır. İkisi de benzer amaçlar için kullanılmış ve zamanla ortadan kalkmıştır.

MASONİK GELİŞİM

24 Bölümlü Cetvel'in, literatüre ve ritüellere girişi, bir operatif Mason aracı olmasına rağmen, oldukça geç ve yavaş olmuştur. Günümüzdeki Masonik sembol ve kavramlardan çoğunu içeren Eski Elyazmalarında cetvel veya ölçek yoktur. Cetvel (rule), Masonluğa ilk kez 1724 tarihli **The Grand Mystery of Freemasons Discover'd** adlı belgedeki: "S. Loca nasıl yönetilir? / C. Gönye ve Cetvel'le" kateşizmiyle girmiş ve daha sonra ritüellerden çıkarılmıştır. 24 Bölümlü Cetvel'in, Masonluğa ilk girişi ise 1760 tarihli **Three Distinct Knocks** adlı ritüelle olmuş; bunu, **Jachin and Boaz** ve **Shibboleth** adlı dönemin diğer ritüelleri izlemiştir. Bu ilk ritüellerde, 24 Bölümlü Cetvel, Çekiç ve Gönye ile birlikte Çıracak Mason aleti sayılmış ve öğretisi bizzat Üs.Muh. tarafından "... Çıracak'ın yaptığı işleri ölçtüğü, törel ilkelere uygulandığı, günün 24 saat olduğunu gösterdiği, 6 saat içinde çalışarak, 6 saat uyku ve dinlenme ile, 6 saat Tanrı'ya hizmetle, 6 saat - gücü yettiğinde ve kendisine veya ailesine zararı dokunmamak koşuluyla- bir Kar'leşe yardım ederek, harcaması gerektiği..." açıklanmaktadır. Bu sembolizma önemli bir değişime uğramadan günümüze ulaşmıştır.

GÜNCEL UYGULAMALAR

Günümüz obediyanlarında cetvel'in bölünmesi konusunda, aşağıda açıklandığı gibi, üç ayrı uygulama görülür:

8 Saatlik 3 Birim Uygulaması: Kimi obediyanlar, operatif geleneğe bağlı kalarak, cetveli 8'er saatlik 3 eşit birime ayırırlar.

6 Saatlik 4 Birim uygulaması: Kimi obediyanlar, spekülatif uygulamasını benimser ve cetveli 6'şar saatlik 4 eşit birime ayırırlar.

"Kısmen" Uygulaması: Kimi obediyanlar sayısal bölmeden kaçınır ve kısmen'le başlatılan açıklamalarla 24 saatin nasıl geçirilmesi gerektiğini öğütler. Bunun tipik örneği, Anglosakson ritüellerinde Üs.Muh. tarafından anlatılan ".... Oparatif Masonlar, 24 Bölümlü Cetvel'le çalışmalarını ölçer; iş süresi ve iş miktarlarının hesaplanmasında kullanırlardı. Ama bizler tümüyle Operatif değil, çoğunlukla Hür ve Kabul Edilmiş ve Spekülatif Masonlar olduğumuzdan, cetveli ahlâki değerlere uygularız. 24 Bölümlü Cetvel, 24 saatlik bir günü nasıl geçirmemiz gerektiğini gösterir. Günümüzü, kısmen Tanrı'ya ibadet, kısmen çalışma, kısmen dinlenme, kısmen de kendimize ve sorumlu olduğumuz kişilere zarar vermeksizin, yardım gereken bir Kardeş veya arkadaşına hizmet için kullanmamız gerektiğini öğreniriz." öğretisidir.

TÜRK MASONLUĞUNDA 24 BÖLÜMLÜ CETVEL

24 Bölümlü Cetvel'in Çıracık avadanlığı ve öğretisi olarak Türk Masonluğu'na girişi, ritüellerin 1965 yılında Anglosakson ritüellerine göre uyarlanması sırasında olmuştur. Eski ritüellerde Çıracık Derecesi'nde cetvel yoktur. Ama, 24 Bölümlü olup olmadığı belli olmayan bir cetvel Çıracık Masonu sınama aleti olarak Kalfa girişinde kullanıldığı açıklanır. İlk kez 1967 tarihli ritüelde, yine Cetvel adıyla 24 Bölümlü Cetvel öğretisi bizzat Üs.Muh. tarafından ayrıntılı bir biçimde anlatılmaktadır. Sonraki yıllarda yapılan ritüelik düzeltmelerde Cetvel adı Yirmidört Bölümlü Cetvel'e dönüştürülmüş; Çıracık Masona verilmesi ve öğretisinin aktarılması işlevi de Üs. Muh.'in emriyle II.Nazır tarafından yapılmaya başlanmıştır. Günümüzde bu öğreti: "Atalarımız hür duvarcılar yaptıkları işi Cetvel ile ölçerlerdi. Biz Hür Masonlar için, Yirmidört Bölümlü Cetvel, iyice harcanmış bir günün mutluluğunun işaretidir." şeklinde kısaltılarak değiştirilmiştir. Türkçe ve İngilizce ritüellerde, 24 Bölümlü Cetvel'in açıklanması anlamdaş değildir. Ritüellerin İngilizcesinde, inch ve ge.(gauge?) korunurken,; Türkçesinde bölüm ve cetvel yeğlenmiştir. Ama, bölüm, inç'i; cetvel, gauge'i karşılamamaktadır. 24 Birimli Ölçek terimi Yirmidört Bölümlü Cetvel'e göre daha anlamlıdır. Ritüelde 24'lük taksimat anıldığı halde, hem 24 rakamın günün 24 saatini göstermekte olduğu hem de nasıl kullanılmasının gerektiği belirtilmez. Açıklama, iyice geçirilmiş bir günün mutluluğunun işareti şeklindedir. Cümledeki iyice sıfatının sözlük anlamı iyiye yakındır. Oysa, anlatılmak istenen iyi hatta çok iyi harcanmış (well spent) bir gündür. Bu anlam, iyi'ce (çok, gereği gibi), tamamıyla) zarfının kullanılması ile verilebilir. Ritüeldeki iyice harcanmış ifadesinden iyiye yakın harcanmış veya fena geçirilmemiş anlamı çıkar; oysa, anlatılmak istenen iyi harcanmış (well spent) gündür. Bu nedenle öğretinin, **iyi harcanmış** veya **iyi'ce harcanmış** olarak ifadesi daha anlamlıdır. Ritüelde, 24 Bölümlü Cetvel'in kaç birimden

oluşturduğu ve bunların nasıl değerlendirileceği açıklanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Locası'nın resmi ve yarı resmi yayınlarında, 8'er saatlik 3 eşit birim'e ayrılmış; 1. Tanrı'ya hizmete veya bir Kardeşe yardıma; 2. Kendi işinde çalışmaya; 3. Uyku ve dinlenmeye, ayrılmıştır. Bu ayrımında, Tanrı'ya hizmet ve Kardeşe yardım görevleri; "bir insana yapılan iyilik Bana yapılmıştır" dinsel ilkesi ile de uyumludur. Tanju KÖRAY K., 1965'de yazdığı (1973'te basılan) **Çıracak-Kalfa-Usta** adlı kitabında, Cetveli günümüz ritüelindeki öğretiden değişik bir görüşle açıklar. Oysa, 1990 tarihli **Çıracak** monitöründe, 24 Bölümlü Cetveli, Cetvel adıyla Çıracak avadanlıkları arasında saymasına karşın; öğretisini, alışlagelen ritüellik öğretiden farklı bir anlayışla belirtir. Yirmi-beş yıl aralı iki monitördeki farklı, yorumlar.... 24 Bölümlü Cetvel'in Türk Masonluğundaki anlam evriminin somut göstergesidir.

24 BÖLÜMLÜ CETVEL SEMBOLİZMASI

Cetvel'in sembolizması, Geometrik, Evrimsel, Mistik, Panteistik, Filozofik bakışla aşağıda açıklanmıştır.

GEOMETRİK SEMBOLİZMA

24 Bölümlü Cetvel'in geometrik sembolizmasına dört aşamada yaklaşılr. Geometrinin en yalın ögesi, herşeyin başlangıcının, varlığın ve hiçliğin, sonun ve sonsuzluğun simgesi olan **nokta**'dır. Nokta, bir çemberin merkezinde olduğu zaman (Şekil-2a) Masonu simgeler.

Şekil-2 : Nokta, çizgi, çizgi grubu ve şekil

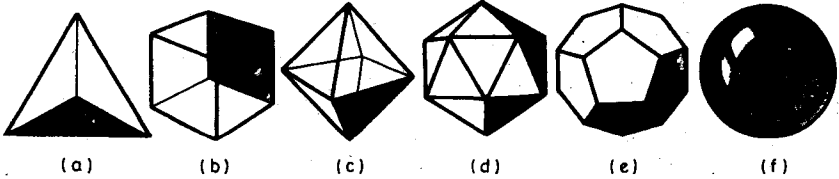
Birinci Aşama: Noktaların birleşmesinden tek boyutlu geometrik öge, çizgi oluşur. Dümdüz çizgi, 24 Bölümlü Cetvel'le belirtilen Çıracak Mason'un simgesidir. Dümdüz çizgi (Şekil-2b), doğruluğu, dürüstlüğü, içtenliği, bağlılığı ve ilerlemeye yatkınlığı gösterir. Masonun izleyeceği hatt—ı müstakim'dir. Eğribüğü çizgi, bu erdemlerin tersidir. Ancak, bilgelik ve pergel kullanma ustalığı gerektiren, daire, spiral gibi eğri çizgiler bu sınıfa girmez.

İkinci Aşama: Bu aşamada, tesviye'yi gösteren yatay çizgi ile şakul'ü simgeleyen düşey çizginin dik açıyla kesişmesinden oluşan gönye (Şekil-2c), en yalın çizgi grubudur. Çizgilerin, belirli kural ve tasarımla birleşmesi için, ustalık yeteneklerinin gelişmiş ve gönye, şakul, tesviye gibi ölçüm gereçlerini kullanma becerisinin edinilmiş olması zorunludur.

Üçüncü Aşama: Çizgilerin belirli kurallarla kesişmesi ve kapanması ile iki boyutlu şekiller oluşur. Geometrik şekiller, düzlemsel kapalı (Şekil-2d) alanlardır. Bu aşamada, düzlem geometrisi kurallarının bilinmesi gerekir ve tasarım ustalığı ağır basar. İlk iki aşamadaki gereçlere ek olarak pergel kullanımı gerekir. Pergel'in gelişiminden de Üstadın mala'sı türer.

Nihai Aşama: Geometrik şekiller, belirli kurala göre, üç boyutta birleşerek cisimleri oluşturur. Nihai aşama, ilk üç aşamanın yeni boyut kazanmış doğal bir sürecidir. Yetkinlik sınırlı değildir; evrimsel olarak, en basit köşeli cisimlerden en mükemmel küre'ye (Şekil-3f) doğru süregider. İnceleme konusunu ilgilendiren cisimler Masonik cisimlerdir.

Masonik Cisimler: Eşkenarlı çokgen şekillerin oluşturduğu düzgün çokyüzlü cisimler'e **Masonik Cisimler** denir. Eşkenarlı düzgün çokgen şekiller sonsuz sayıda olmasına karşın; düzgün çok yüzlü cisimlerin sayısı sadece beş'tir. Pisagor'dan beri bilinen bu cisimlere **Platonik Cisimler**'de denir. Düzgün çok yüzlü cisimler, tetrahedron (Şekil-3a), küp (Şekil-3b), oktahedron (Şekil-3c), ikosahedron (Şekil-3d) ve dodekahedron (Şekil-3e)'dur.

Şekil-3 : Masonik Cisimler

Bu cisimlere çeşitli güçler atfedilmiş; hatta, bilinen gezegenlerin varoluşu bu cisimlere bağlanmıştır. Oniki beşgen yüzeyden oluşan dodekahedron, biçimsel olarak **Kozmos**'la eş tutulmuş; evrenle ilgili güç ve gizemleri içerdiği sanılmıştır. Dodekahedron, insan için bir anahtar cisim sayılmış ve yeterli bilgiye sahip olmayanlara bu cismin gizemleri açıklanmamıştır. Diğer dört cisim, dünyanın dört ana elementi olan, toprak, ateş, su ve havanın simgesidir.

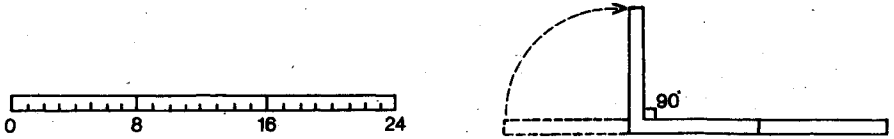
Makro ve Mikro Boyutlarda Kosmos-Kaos Dinamiği: Dört aşamada ulaşılan dodekahedron, kosmos olarak, bilgelik niteliğinin üst sınırındır. Bunun altı, bilgi ve erdem'in olduğu; ama, akıl ve ahenk'le dengelenemediği kaos'tur. Dodekahedrondan itibaren, mükemmel düzen başlar; akıl ve sezgi, bilgi ve erdem, kuvvet ve güzellik, mantık

ve duygu, hiçbir kural dışılık olmaksızın, ahenk'le dengelenir. J.KEP-LER, "Geometride mükemmellik simgesi ve kozmik görkem var. Geometri dünyanın varoluşundan önce vardı. Tanrı'nın Zihni ile eş yaşamdır. Geometri Tanrı'ya varetme modeli sağladı. Geometri Tanrı'nın ta kendisidir..." der ve Kosmos'taki yaratıcı güce Kozmik Giz adını verir. Kozmik Giz (Mysterium Cosmosgraphicum)'de **Büyük Geometri Ustası'nın** elidir. Kozmik Giz, kaos'dan, kosmos'a geçişi sağlar. Bu olgu, köşeli sınır cisim dodekahedron'dan en mükemmel cisim küre'ye geçişi simgelenir. En mükemmel nedir? Dodekahedron kosmos sayılırsa, ondan daha mükemmel olan küre, E.U.M. veya O'nun temsilcisi olan **yetkin insan** değil midir? Böylece, mikrokozmos olan nokta'dan, makrokozmos olan küre'ye doğru süregiden **Evrensel Evrim**, kürede de kalmaz; çift yönlü genişleyip daralarak devinimini sürdürür. Çünkü bu süreçte, dördüncü boyut olan, zaman faktörünün eklenmesiyle izafiyet başlar. Nokta-Küre-Nokta menzilineki sürekli değişim, hem yaşam dinamiği hem Küre-Nokta birliğinden dolayı **Evrensel Birlik**'tir. Masonluğun aradığı **Evrensel Hakikat** bu sürecin doruğudur. Tüm evren de, noktadan noktaya sürekli devinimin kanıtlarını sergiler.

EVRENSEL SEMBOLİZMA

Yukarıda açıklanan Sürekli Evrimsel Devinim'in, çizgiden düzleme geçiş boyutunun Evrimsel Geometrik Yorum'u, 24 Bölümlü Cetvel yardımıyla, dört aşamada yapılabilir.

Birinci Aşama: İlk aşama, Tesviye'de duran üç birimli 24 Bölümlü Cetvel (Şekil-4)'dir.

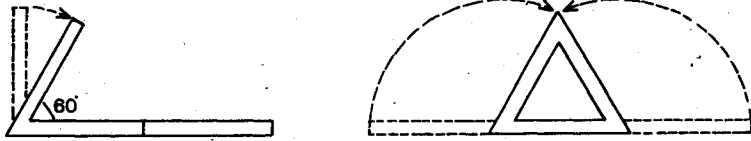
Şekil-4 ve -5 : 24 Bölümlü Cetvel ve Gönye

Cetvel, Tanrı'ya hizmet ve Kardeşe yardım; kendi işinde çalışma; uyku ve dinlenme olarak üç eşit kısımdır. Bu kısımlar, olumsuz yönde düşündüğünde, Masonik yetkinliğe ulaşmanın, bilgisizlik, bağınazlık ve olumsuz tutkular, olarak tanımlanan üç engeli de sayılabilir. Birinci aşamanın terminini, bu engellerin aşılması için **Yüce Törel İlkelere**'nin öğretisidir.

İkinci Aşama: Bu aşamada, Cetvel'in orta ve son kısımları Tesviye'de tutulup da, ilk kısmı dik açıyla Şakul'de yukarı bükülürse, Gönye (Şe-

kil-5) oluşur. Gönye, doğruluğu dürüstlüğü ve manevi değerlerin etkinleşip yetkinleşmenin başladığını gösterir. Kısmen üstünlük sağlayan manevi değerler ile altta kalan maddi ve ruhsal değerler bir arada dır. Ama, ruhsal işlevler'in bedensel işlevler'e egemenliğini, cetvelin ilk kısmının konumu simgeler. İşlevler arasındaki savaşıma neredeyse ruhsal güçler kazanma durumuna geçmiştir. Ancak, savaşımın ruhsal güçlerin kesin yengisiyle sonuçlanmasına da izin verilmemelidir. Çünkü, bedensel işlevlerin kesin yenilgisi halinde, **Evrensel Ahenk ve Denge** bozulacaktır. Masonluğun amacı bu değildir ve Mason dünyadan soyutlanmaş olarak yaşayamaz. Masonun görevi, güçlerin arasındaki savaşıma, ruhsal işlevlerin kesin zaferi ile bitirmek değil; ama, bedensel işlevleri denetim altında tutmasını sağlayacak biçimde sürdürmektir. İkinci aşamada, **Yüce Törel İlkeleri** öğretisi, bağınazlık ve bilgisizliğin yenilmesinde yeterli olmuştur. Fakat, olumsuz tutkular direnişini sürdürmektedir. Bilgisizlik ve bağınazlığın ezilmesiyle uyanan yersiz gurur, olumsuz tutkuları kıskırtmış; bilinçsiz baskı altındaki olumsuz tutkular baş kaldırma olanağını bulmuştur. Toplumsal yönden en zararlı olumsuz tutkular arasında, zenginlik, yüksek mevki ve iktidar hırsları başta gelir. Tutkuları denetim altına alarak toplumun yararına yöneltmek Masonun görevidir. Fakat savaşımında, Yüce Törel İlkeleri yeterli olmayacağından; bu aşamanın öğretisi olan **Toplumsal Erdemlerin** destek gücüne gereksinim duyulur.

Üçüncü Aşama: Bu aşamada, 24 Bölümlü Cetvel'in Gönye'de duran kısmı 60 derecelik açıyla biraz daha yatırılır (Şekil-3a) ve son kısmı da aynı şekilde yukarı bükülerek, cetvelin başı ile sonu tepe noktasında (Şekil-3b) birleştirilir.

Şekil-6 : Eşkenar Üçgen veya Delta

Böylece, 24 Bölümlü Ölçek'den, önce Gönye, sonra **Delta** yani **Eşkenar Üçgen** türetilir. Delta'da, üç eşit kenar ve üç eşit açı, geometrik bir ahenk'le, birleşir. Deltanın kenarları, Özgürlük-Eşitlik-Kardeşlik; açıları, İman-Ümit-Şefkat; açıortayları, Adalet: kenarortayları, Hoşgörüdür. Ahenk ve Denge göstergesi Delta, Evrensel Adalet ve Kardeşlik Yasası'nı simgeler. Tepesi yukarıda Delta, Yetgin İnsan simgesidir. Üçüncü aşamada, manevi ve ruhsal işlevler, bedensel işlevlere egemen olmakla beraber, hep birlikte **Yüce Ahenk**'le dengelenir. Ma-

nevi ve ruhsal güçler, maddi güçleri denetimleri altına almış; bireysel olumsuz tutkular toplumun yararına yöneltmiştir. Hem maddi-manevi değerlerin hem de bedensel-ruhsal işlevlerin arasında sürekli bir devinim başlamıştır. Birinin diğerine dönüşebildiği ve birbirini sınırlayabildiği özdenetim mekanizması kurulmuştur. 24 Bölümlü Cetvel'in iki ucunun tepede birleşmesiyle, Masonun yaşamsal evrim çevrimindeki tüm işlevler, **Yüce Varlık'ın İlahi Yasası ve Denetimi** altında bütünleşmiştir. Böylece, Masonun akıl, olumlu bilim ve sezgi sirlahları ile, bilgisizlik bilgeliğe, bağınazlık hoşgörüyeye dönüştürülmüş; olumsuz tutkular toplum yararına yönlendirilmiştir. Delta ile simgeleyen tüm Masonik düşünce ve eylemlerin tek amacı **Evrensel Kardeşlik Sevgisi'**dir. Bu yüce sevgi, Masonik ilkelerin evrenselliği kuralı ile açıklanır ve tüm insanlara yönelik bir Ülkü Mabedi yapımı ile betimlenir.

Nihai Aşama: Açıklanan evrensel ilahi yasaların koruyucusu, yöneticisi ve denetleyicisi olan **Yüce Kudret**, yani **Kadir-i Mutlak**, Masonik terminolojide **Evrenin Ulu Mimarı'**dır ve tepesi aşağıda Delta ile simgelenir. Tepesi aşağıda Delta'nın simgelediği **Yüce Varlık** ve "O'nun aynada görünen sireti olan" tepesi yukarıda Delta'nın simgelediği **Yetkin İnsan**, geometrik bir düzenle içiçe kucaklaşıp (Şekil-7), **Altıköşeli Yıldız** (Mührü Süleyman)'ı oluşturur. **Altıköşeli Yıldız**, Masonların aradığı Hakikat'in simgesidir.

Şekil-7: Altıköşeli Yıldız

Böylece Mason, yukarıda açıklandığı gibi, Masonluğun dereceler dizisi içinde, çizgiden gönyeye ve gönyeden deltaya doğru gelişir. Bu olgu, aslında, maddeden manaya ve **gerçekten hakikate** giden bir evrimin simgesidir.

MITOLOJİK SEMBOLİZMA

24 Bölümlü Cetvel, şekil ve bölüm olarak, Anadolu-Alevilerinin **Erkan** (Alaca Değnek) adını verdikleri kayın ağacından yapılan 60 cm kadar uzunlukta 3 boğumlu kutsal değneği anımsatır. Boğumları, Allah, Muhammed ve Ali olarak tanımlanan değnek, özel bir tören öğesidir. Giriş Töreninde, gözü bağlı, beyaz kefene dolanmış, baş açık, yalın ayak, boyunlarına ucunu Rehber'in tuttuğu bir yün ip takılı Talip-

ler'in, özel aşamaları geçtikten sonra, "Nur istiyor musunuz? / istiyoruz." diyalogu ile gözbağları çözülür. Bu kutsal değnek, Oğuz Boyları döneminden, yani Şamanizmden Anadolu'ya aktarılmıştır. Oğuzlarda, değneğin ilk boğumu Gün Han (güneş)'i, orta boğumu Od Han (ateş)'i, son boğumu Gök han (hava)'ı simgeler. Boğumların, Hint Vedalar'ındaki eşdeğerleri, Savistri, Ağni ve Vayu'dur. Mitolojiye göre, kız oğlan kız Maya, Güneş olan Savistri (Twasti, Svastika)'den gebe kalıp, Ağni (ateş)'yi doğurmuş. Bu, ilk insanların ateş yakmak için birbirine sürttükleri, iki değnekten oluşan haç ile simgelenir. Bu üçleme Hristiyanlığa, Baba-Oğul-Kutsal Ruh olarak geçmiştir. Maya'nın yerini Meryem, Svastika'nın yerine Neccar alır. Ateş, üflenerek hava verilip yaratıldığı gibi; Hz. İsa'nın da, Kutsal Ruh nefhedilmek suretiyle doğduğuna inanılır. Masonluğun Üç Küçük Nuru, önceleri bu üçlemenin benzeri olduğu halde; zamanla evrim geçirerek, şimdiki, Güneş, Ay ve Üs.Muh. şekline dönüşmüştür. Eski çağlarda, ateşin babası güneşin gökte olduğuna, aynı tözden olduklarına, ateşi havanın doğduğuna, güneşin gökten inerek bitkilerde saklı ateşi çıkardığına, ateşin bitkilerde saklı ve belli bir ısının etkisiyle ortaya çıkan güneş sıcaklığı olduğuna inanmışlardır. İlk insanlar, bu nedenle, hayat veren ateşi, babası güneşi, anası havayı, ateşi saklayan bitkileri (değnekleri ve ağacı) kutsallaştırmış ve tapmışlardır.

Üç Boğumlu Alaca Değneği kutsal sayan Oğuz Boyları, İl Devletini kurmuşlardır. İl Devleti'nin uyruğu olacak erişkin gençlere, önce devletin anayasası okunur; sonra da, Bozoklar ve Üçoklar kollarının oklarını simgeleyen değneğin altından geçirilir ve öptürülmüş. Anayasa, "**Eline-Diline-Beline sahip olmak**" gibi tek maddeden ibaretmiş. Böylece, doğduğunda sadece bir Bel Oğlu olan genç, törenle Yol Oğlu yapılır; eğitimini takiben de İl Oğlu olarak İl Devleti'nin sadık ve bilinçli bir yurttaşı olurmuş. Bu yöntem ve tanımlamalar Masonlukla da bağdaştırılabilir. Harici yaşamda, her erkek ancak birbirinin Bel Kardeşi yani Döl Kardeşi olabilir. Bu kardeşlik bilinçli değildir ve rastlantısaldır. Hiç kimse, öz kardeşini seçme hakkına ve özgürlüğüne sahip değildir. Ancak, isteyen ve istenilen erkek, Mason olarak, erkeklerden oluşan **Kardeşlik Zinciri**'ne, kendi arzu ve özgür iradesi ile, katılabilir ve kabul edilebilir. Bu Yol Kardeşliği, rastlantısal olmadığından, çok daha değerlidir. Yol Kardeşliği, yüce törel ilkeler, toplumsal erdemler, evrensel kardeşlik bilinciyle İl Kardeşliği'ne dönüşür. İl Kardeşliği, Masonluğun **Evrensel Kardeşlik** ideali ile eş anlamlıdır ve bütün insanlar için mutluluk yuvası olacak Ülke Mabedi inşası gibi yüce bir sembolle açıklanır.

PANTEİSTİK SEMBOLİZMA

24 Bölümlü Cetvel'in hem bölmeleri hem de bu bölmelere sembolik ya-

kıştırmalarla açıklanan **yetkinleşme evrimi**, yaşam boyutunda düşünüldüğünde, üç önemli evreyi gösterir. Bu evreler, ilk bölmedeki **doğum**, orta bölmedeki **yaşam** ve son bölmedeki **ölüm** aşamalarıdır. Delta'da, cetvelin başının ve sonunun birleşmesi, ölümden sonraki yaşama doğuşu yani ölümsüzlüğü simgeler. Bu olay, sembolik olarak çok çarpıcı bir şekilde, Masonlukta yaşanır. Her Mason tekris yolu ile harici yaşamda ölür ve **Nur** olarak Masonik yaşamda yeniden doğar. 24 Bölümlü Cetvel için bu sembolizma Masonluğun dereceler dizisi ile daha anlam kazanır. Delta'da, belirtilen **Doğum-Yaşam-Ölüm** evreleri ahenk içinde bütünleşmiş ve evrelerin arasında devinim başlamıştır. Mason, "**mutu kable entemutu**" sırrınca ölmeden önce ölmüş; ama, yeniden ölümsüzlüğe doğmuştur. **Ölümsüzlük Umudu**'nu öğrenmiş ve kaynağın suyunu içmiştir. Delta'ların kucaklaşması, **Yaradan ile Yaradılanların Birliği**'dir; vahdaniyet'tir. Kimine göre Vahdet-i Vücut'dur, kimine göre Vahdet-i Mevcud'dur. Yaradılanın Yaradanda yok olması ve Yaradanın Yaradılanın kimliğinde görünmesi zor ve yüce idrak gerektiren düşüncedir. Bu ancak, **ahsen-i takvim** olarak yaratılan; ama, **esfel-i safilin**'e dönüşen insanın yetkinlik aşamasına yükselmesiyle olanaklıdır. Bunun çaresi, **Sevgi ve Birfik Yolunu** izlemektir. Sözün özü, E.U.M., kendi ruhunu üfleyerek yaşam verdiği ve şahdamarından daha yakın olduğu, biricik temsilcisi, **eşrefi mahlukat** olan yetkin insan'la ayrılmaz bütündür. Hallacı Mansur, Nesimi, Fazlı, İsmail Maşuki ve diğer Enel Hak şehitleri, bu hakikat ve aşk uğruna canlarını kurban etmişlerdir.

FILOZOFİK SEMBOLİZMA

24 Bölümlü Cetvel'in ilk kısmı "Tanrı'ya hizmet ve Kardeşe yardım" kurahyla manevi ve Tanrısaldır. Son kısmı, "uyku ve dinlenme" olarak ruhsaldır. Orta kısmı, "kendi işinde çalışma" maddi bir işlev gibi görünse de, iş ve emeğin kutsal olmasından dolayı, yine manevidir. Bu nedenle, her üç bölüm, neden-sonuç ilişkisiyle, birbirine uyan ve tamamlayan bütündür; bunlardan biri eksildiğinde, hem bütünü hem de geri kalanları özelliklerini yitirir. Bir Masonun günlük yaşantısını, bu kuramsal bölümlere göre ayırarak kullanması, günümüz koşullarında, aklı rehber alan Masonluk için, zorunlu bir kural olamaz. Her günün 8 saatinin Tanrı'ya hizmete veya Kardeşe yardıma ayrılması ütopyanın ötesinde ne kadar gerçekçi olabilir? Bu nedenle, günümüz ritüellerinde süre kısıtlamasından kaçınılmış; işlevler, kısmen'le başlayan öğütlerle, ılımlı kurallar olarak günlük yaşama yayılmıştır. Böylece, 24 Bölümlü Cetvel'in çağdaş ve gerçekçi sembolizması; genel olarak, sınırlı yaşamın en iyi değerlendirilmesi ve günlük olarak günün 24 saatinin en iyi şekilde harcanması'dır.

24 Bölümlü Cetvel, aslında, sınırlı zaman'ın değil; fakat, sınırlı zama-

nın iyi kullanılmasının simgesidir. **Yüce Varlık**'ın insanlara en değerli armağanı olan ve bu nedenle büyük bir özenle harcanması gereken sınırlı zaman kavramının Masonik sembolleri **Kum Saati** ve **Tırpan**'dır. Zamanın, bir daha geri gelmemesi nedeniyle, değerine paha biçilemez. **Yüce Varlık**, her yaratığa olduğu gibi, insanlara da belirli ömür vermiştir. "Her canlı ölümü tadıcıdır" ve "Tirci" emriyle "İnna lillahî ve inna ileyhi raci'un" sırrı gereğince "Her canlı O'na döner". Bu gerçeğin uyarısı olarak, zamanının sürekli akıp gittiği Kum Saati ve insanın fani olduğu Tırpan'la simgelenir. Sınırlı zaman kavramı, "Herşeyin zamam ve gökler altında her işin vakti var / Doğmanın ve ölmenin vakti var / Yapmanın ve yıkmanın vakti var / Sevmenin ve nefret etmenin vakti var / Savaşın ve barışın vakti var" dizeleriyle "**Tanrısal Yasa**" olarak Tevrat-Vaiz Kitabı (3.Bl.)'nda da sergilenmektedir. Gerçekten Masonun boşa harcayacağı avare zamanı olmamalıdır. Uykuyu ve dinlenme, zaman kaybı değildir. Çünkü, toplayacağı güçle, diğer asal görevlerini daha iyi yapacak, iş randımanını yükseltecektir. Gerek günlük yaşam savaşı gerekse Locadaki çalışma sürelerinin kısıtlı olması; Masonların, Masonik çalışmalara ayıracakları zamanı olumsuz etkilemektedir. Bu eksikliğin bir ölçüde giderilebilmesi için, Tanrıya hizmet ve Kardeşlere yardım için ayrılan sürenin bir bölümünün, Masonik çalışmalara, örneğin semboller ve allegoriler üzerinde düşünmeye, ayrılması; Masonluğun aklın üstünlüğüne ve olumlu bilime verdiği değer yönünden yararlıdır.

SONUÇ

24 Bölümlü Cetvel veya 24-inch Gauge'in öğretisi, Cetvel ve Ölçek anlamlarının ayrı ayrı incelenmesi ile daha doğru açıklanabilir.

Cetvel : Masonun doğru olmasını, iyi dürüst bir yaşam sürmesini, doğru yoldan asla ayrılmamasını, yararsız ve zararlı alışkanlıkları olmamasını, düzenli olmasını, programlı ve yöntemli çalışmasını, kendini olumlu yönde sürekli geliştirip yüceltmesini simgeler ve bu erdemleri ammsatan uyarı niteliği taşır.

24 Bölümlü Cetvel: Masonun, hem bir günün 24 saatini hem de tüm yaşamını, sınırlı ömrünü boşa harcamadan, yüce ahlak ilkeleri ve toplumsal erdemler doğrultusunda, Tanrı'ya, insanlığa, ulusuna, ailesine, Kardeşlerine ve kendisine en iyi ve yararlı olacak şekilde kullanması gerektiğinin ve bu yoldaki evriminin simgesi ve uyarıcısıdır.

24 Bölümlü Cetvel öğretisi, bu iki yorumun bir arada bağdaştırılması ile aşağıdaki gibi önerilebilir:

"Operatif Masonlar, yaptıkları işlerini ölçüp nafakalarını saptamak için 3 eşit kısma ayrılmış 24 Bölümlü Cetvel kullanırlardı. Bu cetvel, spekülatif Masonlukta törel değerlere uygulanır. İlke olarak, kısmen

Tanrı'ya hizmet ve Kardeşlere yardım, kısmen kendi işinde çalışma, kısmen uyku ve dinlenme işlevlerini içerir. Cetvelin öğretisi, hızla akıp giden sınırlı insan ömrünün her anının akıl ve olumlu bilimle değerlendirilmesi; yaşamın, inanç, umut, yardımseverlik, doğruluk, dürüstlük ve insancıl amaçlarla yücelme yolunda sürdürülmesi gereğinin uyarısı olmasıdır. Bunda başarılı olunursa, zaman en iyi şekilde harcamış olmanın mutluluğu yaşanacağı gibi, Masonik evrim de gelişerek sürecektir."

24 Bölümlü Cetvel elimizden düşmesin...

KAYNAKLAR

BLACKMER, R.C.	: <i>Lodge and Craft</i>
CARR, H.	: <i>Freemason at Work</i>
CARTWRIGHT, E.H.	: <i>Commentory on the Freemasonic Ritual</i>
CASTELLS, F.P.	: <i>Genuine Secrets of Freemasonry</i>
CLAUDY, C.H.	: <i>Introduction to Freemasonry</i>
DRAFFEN, G.	: <i>Masons and Masonry</i>
DYER, C.	: <i>Symbolism in Craft Masonry</i>
HAMILL, J.	: <i>Craft</i>
HAYWOOD, H.L.	: <i>More About Masonry</i>
HERMANN, A.R.	: <i>Design Upon Trestleboard</i>
HORNE, A.	: <i>Sources of Masonic Symbolism</i>
LENHOFF, H.	: <i>Freemasons</i>
MAC BRIDE, A.S.	: <i>Speculative Masonry</i>
ROBERTS, A.E.	: <i>Craft and Its Symbols</i>
SADLER, H.	: <i>Masonic Facts and Fictions</i>
PICK, F.L.	: <i>Pocket History of Freemasonry</i>
STEINMETZ, G.H.	: <i>Freemasonry Its Hidden Meaning</i>
VOORHIS, H.V.B.	: <i>Facts for Freemasons</i>
ANSİKLOPEDİLER	: <i>Coil's Masonic Encyclopedia, Concise Cyclopaedia of Freemasons, Pocket Reference Book (PICK-KNIGHT), Mason Sözlüğü (AYFER, M.Ö.), Mackey's Revised Encyclopedia of Freemasonry</i>
KUTSAL KİTAPLAR	: <i>Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali (ATEŞ, S.), Kur'an-ı Kerim (Diyanet İş. Bşk.), Kitab-ı Mukaddes, Holy Bible</i>
RİTÜELLER	: <i>T.H.K.E.M.B.L. 1° (Türkçe ve İngilizce), Emulation, English, Revised, Scottish, Standart</i>
MONİTÖRLER	: <i>Çıracık El Kitabı (ERGİNSOY, A.), Çıracık (KORAY, T.), Çıracık-Kalfa-Usta (KORAY, T.), Masonik Anlatım (TE-MEL, R.)</i>
DERGİLER	: <i>Türk Mason, Mimar Sinan</i>

FRAN MASONLUĞUN, ORTA DOĞUDA VE BİLHASSA LÜBNAN'DA TARİHİ GÖRÜNÜŞÜ

Prof. Dr. Jacques de PENEY
(Çeviren: Mehmet Fuat AKEV)

Lübnan Birleşik Yüksek Şurası'nın Başkanı Avukat Daher Dib'tir. Kendisi Beyrut barosuna kayıtlıdır. Jüridiksyonun ismi, iki yıl önce Lübnan hükümeti nezdinde tescil edilmişti. Ayrıca, yüz kadar KK.'in çalıştığı bir Büyük Loca faaliyettedir.

"Lübnan ve Arap Memleketleri" Yüksek Şurası, Lübnan Milli B. Locası ile beraber, 1960'da kurulmuştur.

Bu Y.Ş., Mısır (1864), İtalya, Fransa vs.'nin devamıdır.

Bu Y.Ş.'nin 1960'dan beri H.B.A. lerinin ismi aşağıdadır: H. KAT-TİNİ, Abdel Madjit MORTADA, Ürdün PTT Bakanı (Ürdün Y.Ş.'nin kurucusu). Bu KK., E.M.'a geçmiştir. Bugünkü H.B.A. Jacques de PENEY'dir. Kendisi, 23 Mart 1963'ten beri, Mısır Y.Ş.'da 33 dereceyi almış-

tır. Ondan evvelki H.B.A.'ler de Mısır Y.Ş.'da 33 derece olmuştu.

Lübnan Milli B. Locasının 300 kadar mevcudu vardır. Ermeni ve Arap Locaları esasen karışık olarak çalışmaktadır. (Beyrut ve civarı) Ermeni Locaları, Suriye hududunda; Arap Locaları memleketin Güneyinde ve Trablus'ta bulunurlar. Ayrıca, Yüksek Rütbeli Subayların teşkil ettiği gezici Localar vardır.

Y.Ş., Mayıs 1786 tarihli Anayasasına göre çalışır (Lâtince versiyonu).

Lübnan Milli B. Locası, Masonluğun 12 maddesine göre teşkilâtlanmış olup, tatbik edilen Rit, 33 dereceli Skoç Ritidir.

Anayasanın VI. maddesine göre, Y.Ş. pek yakında, Lübnan Milli B. Locasına özgürlüğünü verecektir.

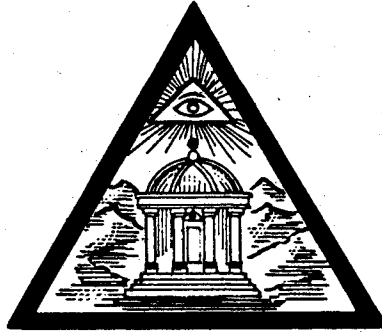
B. Loca, 2 Ağustos 1991'de, Hiram'ın mezarının bulunduğu (3000 seneden beri) mekânda toplanmıştır.

Lübnan Y.Ş. ve Birleşik Y.Ş. birleşme kararı almıştır. Bu maksatla her iki Obedyansın H.B.A.leri, Beyrut'ta, 7 Ağustos 1991'de prensip anlaşmasına varmıştır.

Lübnan'da ayrı bir Y.Ş. ve B. Lo-

ca mevcuttur (Lübnan Büyük Meşriki). H.B.A., 85 yaşındaki Mustafa MOKKADEM'dir. Bu Obedyansın üyeleri başlıca Araptır ve adetleri, coğrafi ve siyasi sebeplerden dolayı mahduttur.

Bu 3 Jüridiksyondan ayrı olarak, "Saint-Simon"cu "Masonların" bulunduğu ufak Mason grupları da bulunmaktadır.

OLAYLARIN İÇİNDEN

ALBERTA BL En Muh. B.Üs.nın mesajı:

1991-1992 yılları için Alberta BL En Muh. B.Üs'üne seçilen Shaver K., yayınladığı mesajda şöyle demektedir. "Ben KK.den söz değil icraat bekliyorum; bu icraat da bütün KK.imin masonluğu uygulayacak tarzda hareket etmeleriyle mümkün olur. Masonluğun o kadar güzel yanları vardır ki, bir kaç aksayan yerini ileri sürmektense bu güzelliklerini bulup meydana çıkarmak ve bunları kuvvetlendirmek çok daha iyi olur.

(Grand Lodge Bulletin, Eylül 1991.6)

Yeni Meksiko BL En Muh. B.Üs.nın mesajı:

Yeni Meksiko BL En Muh. B.Üs. Ernie Hazel Word K., yayınladığı mesajında şöyle demektedir: "Vadileri ziyaretim sırasında bir K.im üyelerimizdeki azalma hakkında ne düşündüğümü bana sordu. Ben de şu şualle ona cevap verdim: "Siz kendi L.da bugünkü üyelerin ayrılmamaları için ne yaptınız?" KK.im sizler de birer "üye'siniz. Şu halde diğerlerinin de "üye" olarak kalmaları için bir şeyler yapmak mecburiyetindediniz. Siz kendi KK.mizle ilgilenmezseniz, ayrılmalarından yakınmaya hak kazanır mısınız?"

(The Mew Mexico Freemason, Ocak-Şubat 1990.1)

Bir L.yı zayıflatan sebepler:

Kosta Riko BL.nın yayın organında bu sebepler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Çalışmalara muntazam surette katılmamak.
- Katıldığı zaman geç gelmek ve çalışmalar bitmeden ayrılmak.
- Sistematik olarak her şeye karşı çıkmak, KK.i rahatsız eden lüzumsuz tartışmalar açmak ve her vesileyle karşı gelmek arzusunu açıklamak.
- Görev kabul etmemek ve bir şey yapacak yerde görev alanları tenkit etmek.

- Çalışmalar sırasında gerekli tutumu muhafaza etmemek; KK.in dikkatini dağıtacak surette alçak sesle konuşmak veya mırıldanmak.
- Görev verilmeyince darılmak veya verilen görevi çocukça mazeretler ileri sürerek beğenmemek.
- Hiçbir konuda fikir beyan etmemek; alınmış kararları tenkid etmek ve karar alındıktan sonra bunun nasıl olması gerekeceği hakkında kendince fikir yürütmek.
- Locada çalışmadan kaçınmak, bu çalışmaların sadece bazılarının inhisarında olduğunu ileri sürmek; fakat kendisine teklif edildiği zaman kabul etmemek.
- Aidatını muntazaman ödememek ve Hazinesinin daima borçlu kalmasına sebebiyet vermek.

Bu dokuz sebep iki prensibe bağlanır; bütün hakların verilmesini istemek ve bütün vecibelerden kaçınmak.

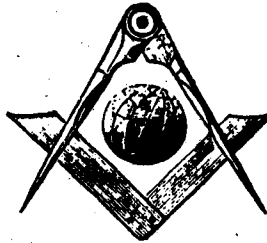
(Acacia, Ocak-Mart 1990, 16)

Hemşirelerin Katkıları:

Yeni Zelanda BL.na bağlı 278 numaralı Tukuan Muh.L., BL.nın izniyle, yeni bir uygulamaya girmiştir. Bu L.nın yeni görevlilerinin is'ad merasimlerini müteakip, eşlerin de katıldığı bir ziyafet verilmiş ve yeni Üs. Muh.in eşi, kocalarının b'aylesine önemli görevlere getirilmeleri münasebetiyle kendilerinin de davet edilmelerinden ve eşlerini bu suretle desteklemelerinden duydukları sevinç dile getirmiştir.

(Freemason, yaz 1990, 17)

Derleyen : S. ERMAN K.

Localarda Verilen Konferanslar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
İdeal	Aktan Okan	Hürriyet ve Masonluk	14.10.1991
Kültür	Ahmet Arzan	...Karanlıktan Aydınlığa...	11.10.1991
Ülkü	Suha Aksoy	Ülkü Muh.. L.. 'sından Anılar	10.10.1991
	Nusret Semi	Kültür ve Kültür Değişimleri	5.12.1991
Kardeşlik	Oğuz Tegin	Hür Düşüncenin Evrimi	17.10.1991
Hürriyet	Tanju Koray	Tefekkür Hücresi	15.10.1991
	Cahit Bergil	Önlük	12.11.1991
Sevgi	Necmi Karakullukçu	Çağdaş Düşünce	4.11.1991
	Ergun Zoga, Tuncay Altuğ	Gen Mühendisliği	2.12.1991
Müsavat	Mario Levi	Mozart'ın Requiemi	11.12.1991
	Celil Layıktez	Tarih içinde Laiklik, İnsan hakları ve Masonluk	4.10.1991
	Suha Umur	1965 Olayları	15.11.1991
Hakikat	Erol Güler	Amerikada M.. 'nik Anılar	29.11.1991
	Andon Parizyanos	Çocuklarımızın problemleri	3.10.1991
Hakikat	Lambo Psaropoulos	Akasya	14.11.1991
	Tanaş Dukoviç	Masonlukta Tekamül	14.11.1991
	Yani Demircioğlu	İyilik, Güzellik ve Masonluk	28.11.1991

LOCASI	KONUŐMAMCI	KONU	TARİH
Ahenk	Nevzat G6meç	Doğa Sevgisi	20.11.1991
Fazilet	Fikret Hızlıalp	Laiklik	5.11.1991
	Yunus Borhan	Dil Devrimi	5.11.1991
	Üstün Grtuna	Atatürk ve Sanat	5.11.1991
	Harika Akev	Atatürk ve Kadın Hakları	5.11.1991
Erenler	Tahsin Seza, Manizade	21. Yüzyıla Girerken Mozart	19.11.1991
	Salim Rıza Kırkpınar	Değişik bir bakışla 6mer Hayyam	29.11.1991
Delta	Melih Y6nsel	M...luk Felsefe ve Dinler	4.11.1991
	Tuncel G6lsoy	Geleceğe doğru M...luk	2.12.1991
	Metin Hotinli	Tarih Boyunca Bilim ve Geleneksel İnançların Çatışması	16.12.1991
Dostlar	Ltf Ensari	Teknoloji ve İnsan	3.10.1991
	Aziz Azmet	200. Yıl D6nmnde Mozart	31.10.1991
	Tümer Argın	6lç-Denge-Ahenk	28.11.1991
lke	Erdinç 6nder	Kanser Gerçeği ve İnsanlık	1.10.1991
Hulus	Dimitri Karakaş	Pisagor'un 6ğretisi	23.10.1991
	Dimitri Karakaş	M...luğun Felsefesi-II. B6lm	4.12.1991
Devrim	Vehbi Cin	Spekülatif Masonluk	30.10.1991
Pınar	Adil Baykan	İnsan Sağlığı ve Masonluk	24.09.1991
	Muzaffer Egesoy	6zgr M...luk Süreci	12.11.1991
Hisar	Vahdettin Kale	TEKLİF VE TAHKİKAT	24.09.1991
çişik	Mustafa İnan	Necmi Karakullukçu	7.10.1991
	Ersan Kltral	Laiklik ve Atatürk İlkeleri	4.11.1991
Gün	A. Erginsoy	Masonik Nikah Sembolizması	18.09.1991
	Selahattin G6ksel	At6m Enerjisi ve İnsanlığın Katkıları	13.11.1991
6zlem	Vasaf Kuzeyman	Sevgi ve Adalet	14.10.1991
Başak	Levent Kip K...	İnsan Hakları	10.10.1991
	Dündar Erendağ	Yakın Tarihimizde Masonluğa Siyaset Karışması İthamı	21.11.1991
Evren	Albert Behar	"Katarizm" Ortaçağda bir yaşam biçimi	17.10.1991
	Soner 6nes	KADS	14.11.1991
Piramit	Erem Çalıkoğlu	g6zmzn ucundaki Türkiye	28.11.1991

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Piramit	Ferit Eroltu	M..luk Tarihi	11.10.1991
Burç	Aziz Çöl	Locaya Devam	7.10.1991
	Ekmel Denizler	Söz Serbesttir Kardeşlerim	21.10.1991
	Halit Gündüz	Teklif ve Tahkikat	18.11.1991
Sembol		Panel : Atatürk ve Tiyatro	11.11.1991
Güven	Galip Dolun	M.. Olmaya Çalışan Bizler	21.10.1991
	Nejat Atahan	Loça çalışmaları üzerine	5.12.1991
Merşale	Aslan Ataman	Kırım gezileri anıları	23.10.1991
Anadolu	Raşit Teme, Aras Senvar,		4.12.1991
	Emre Saka, Erol Keskin	Sevgi	12.10.1991
Sezgi	Ahmet Akkan	M..lik Fikri Çalışmalarda Felsefenin Yeri.	22.10.1991
Akıl ve Hikmet	Necmi Karakullukçu	Çağdaş Düşünce	17.10.1991
	Vitali Nasi, Alev Gökyıldırım	Avusturyada bir Ma...	28.11.1991
Yeditepe	Tanju Koray	Landmarklar	5.12.1991
Gönye	İbrahim Çokcan	Tekris ve Anlamı	21.10.1991
	Muzaffer Akın	Kendini Bil	18.11.1991
Güzel İstanbul	Zekai Memiş	Teşkilat amaç ilke olarak izcilik	20.08.1991
	Tamer Ayan	M..lik açıdan Piri Reis ve Eserleri	4.10.1991
	Tayfun Sunay	Ahlak Kuralları ve M..luk	30.10.1991
Günişiği	Yusuf Dinçer	Kendini Bilmek	9.09.1991
	Doğan Başer, Celit Birleşik,		
	Metin Kazaz	Laiklik ve İnsan Hakları	30.09.1991
	Cevat Memduh Altar		
	Adnan Ergeneli	Atatürk	25.11.1991
	Mehmet Toplar	Volney'in Harabeler adlı eseri üzerine	9.12.1991
Sadakat	Celil Layıktez	Ritüellerin dayandığı 1723 öncesi eski manuskritler	17.09.1991
	Erkul Uşen	Masonun Harici Hayatı	10.12.1991
Marmara	İbrahim Malkoç	3 Kutsal Nur	23.10.1991
	Gürbüz Özbağrıacık		

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Eyüp Altaylı		
	Cengiz Mordeniz	Özgürlük Açısından Ritüel Kavramının incelenmesi	20.11.1991
Onur	Neşet Sirman	Senbolik M..'luk, Skoç M..'luğu ve E.. K.. S.. R..	30.10.1991
	Necdet Egeran	M..'luğun Sosyolojideki yeri	13.11.1991
	Orhan Göçer	Geleceğin Verileri	3.12.1991
ANKARA			
Yıyanış	Yücel Güngen	Temel Prensipler	20.9.1991
	Yalçın Davran	Mozart K..	4.10.1991
	Eralp Özgen	Atatürk düşünce ve Masonik İikeler	18.10.1991
	Fuat Tuygan	M..'luğun Neresindeyiz.	15.11.1991
Doğuş	Erdoğan İnal	Sistem ve Sorumluluk	10.9.1991
Yükseliş	İlter Uzel	Mozart K..	17.10.1991
	E. Sena Çınar	Yük.. Muh.. Lo..'sını Tanıyalım	7.11.1991
Bilgi	Nahit Renda	M..'luk üzerine düşünceler	18.9.1991
	Oktay Yanç	M..'ik görevler ve doğruluk	2.10.1991
	Ünal Tümer	M..'luk üzerine	16.10.1991
	Avni Yazan	M..' Tarihinden	20.11.1991
Barış	Burhan Apaydın	Yaşayan ATATÜRK	18.11.1991
Dikmen	Aykut Çınaroğlu	Eski bir defin seronomisinin güncel paraleli	3.10.1991
Yıldız	Altan Sübakan	Masonluk üzerine	12.9.1991
	Necmi Söker	M'luk ve İnanç	24.10.1991
	Kemal Eker	Barış Kahramanı Atatürk	14.11.1991
Çankaya	A. Osman Kozbek	Kardeşim Mozart	25.10.1991
Arayış	Ethem Sena Çınar	İyiye doğruya güzele	17.9.1991
	Tuncay Kesim	Geçmişden günümüze adalet anlayışı	1.10.1991

LOCASI	KONUŐMAMCI	KONU	TARİH
	İlhan Yalçın	Semboller	5.11.1991
	Yavuz Hakman	Günümüzde M..luk	19.11.1991
	Süleyman Duygan	M..luğa teklif müessesesi	3.12.1991
Ahiler	Cem Tabuman	İnsan Aklın sınırlarını zorlamadıkça hiçbirşeye ulaşamaz	10.10.1991
Çağ	Mete Türüner	Spekülatif Masonluğun Kökeni	25.9.1991
	Savaş Akhan K..	Mutluluk Kavramının M..lik Düşünce İçindeki yeri Ne Olabilir.	6.11.1991
Gönül Mimarları	İ. Yaşar Şendal	Yunus Emre	15.10.1991
Eşitlik	Metin Ercan	Çalışmalarda Uyum ve Ahenk	8.10.1991
	Orhan Asalanoğlu	Rose et Croix Hakkında	22.10.1991
	İbrahim Çubukçu	Ahlakın Gelişimi ve M..luk.	12.11.1991
Yunus Emre	Aktan Okan	Hürriyet ve Masonluk	18.9.1991
	Bülent Görsel, Ergun Gökten	Atatürk'çü Düşünce	6.11.1991
	Ruhi Esirgen, Ayhan Özvatan	Çevrecilik ve İnsaniğin Beklentileri	25.11.1991
Ankara	Oktay Yanç	M..lik Görevler ve Doğruluk	2.10.1991
	Can İlbay	Operatif Masonluktan Spekülatif M..luğa Geçiş	4.10.1991
	Ergin Alkan, Süphan Gaffaroğlu, Bülent Kaleli, İbrahim Gürgün,		
	Aytekin Ülger	Su, Ateş, Toprak	22.10.1991
	E. Sena Çınar	M..luk ve Mason Üzerine Düşünceler	
		Bir soru Bir konu Bir eleştiri	29.11.1991
	Burhanettin Al, Nezihi Tankurt,		
	Farruk Sade	İslam çağımıza yanıt verilebilir mi	26.11.1991
İlke	Türker Eryüksel	Buda Öğretisi	25.10.1991
	Ali Demircioğlu	Dileriz Öyle Olsun	4.11.1991
Atanur	Turgut Artun	Atanurda on yıl	30.9.1991
	Bülent Saldamlı	Hürriyet	7.10.1991
Çukurova	Ahmet Ateşok	Sorumluluk	19.9.1991
Denge	Tuncer Tükel, İbrahim Anıl	Bir soru, Bir konu, Bir eleştiri	24.9.1991

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Levent Güray, Ahmet Sönmez	Bir soru, Bir konu, Bir eleştiri	Danton 8.10.1991
Tolerans	Taylan Lünel	Tanrı Kavramı Üzerine Bir Diyalog	23.10.1991
Kutup Yıldızı	Fevzi Akansel	M..'ta Hoşgörü Özeleştiri'	7.11.1991
Üçnur	Tacettin Civan	Tekris	23.9.1991
	Metin Aydemir	Psikolojik Olgunluk	14.10.1991
Başkent	Hüseyin Ünal	M..'ik Nizamlar ve Landmarklar	21.10.1991
	Zuhal Gönül	Dil ve M'luk Üzerine Bir Sohbet	4.11.1991
	-Erdem Özşınmaz	Kendi İhtiraslarına	
		Karşı Dayanıklı Olmak	18.11.1991
Gökkuşluğu	İsmet Görel	Mabetlerde Yapı Taşları	20.9.1991
	Zülküf Aker	Türkiye Dışındaki M'ik Çalışmalardan Anılar.	18.10.1991
	Ethem Sena Çınar	M..'luk ve M.. olma üzerine düşüncelerim	29.11.1991
Başkent	Nüzhet Yeşilkaya	Toplum ilişkilerinde Kendini bilmek	16.9.1991
	Mehmet Atalağ	Beyin ve Evrim	7.10.1991

İZMİR

İzmir	Hüsnü Kocaoğlu	Özgürlük Adalet Eşitlik	26.9.1991
	Çetin Türeç	Büyük Mason Düşünürü Jean Jacques Rousseau	19.9.1991
	Levent Olgun, Kaya Manoğlu	M..'ik Disiplin	10.10.1991
	Avram Ventura	Sevgi Kavramı ve Mesleğimizdeki Önemi	24.10.1991
Nur	Ali Öktem	Vicdan ve Hürriyet	1.10.1991
	Vural Piyancı	M..'lar Nerede Toplanıp Çalışırlar	12.11.1991
Promette	Nelson Arditi	Semboller üzerine Düşünceler	9.10.1991
	İlkin İçelli	Davranış Psikolojisi	20.11.1991
	Doğan Dirik	Operatif Masonluktan Spekülatif	6.11.1991
Gönül	Atilla Elbeyli	Amaç ve Araç	3.10.1991
İrfan	Fahrettin Şengel	Hekimlik ve Masonluk	7.10.1991

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İrfan	Necip Aziz Berksan	Mutluluk aranılacak bir Şey Değildir.	12.10.1991
	Erdal Eseneręül	HoŐęörü	21.10.1991
	İsmet Kazancıoğlu	M.. 'lukta Kardeşlik Duygusu ve G¼ven	21.10.1991
	Atila G¼ler	Fazilet	4.11.1991
¼mit	Tolga Kazmirci	Tekrisin D¼Őünd¼rd¼kleri	5.11.1991
Ephesus	T¼rkhan Slem	Hatayı D¼zeltme ve İtiraf	11.11.1991
Eyl¼m	Bekir Grebene	T¼k¼t¼m Nevrozları ve M.. 'ik Kişilik	18.11.1991
Manisa	Ali Metin İnal	Atat¼rk¼ Anarken	6.11.1991
	Tahir Berberoğlu	2. Derecenin Sembolizması, Orta H¼cre	20.11.1991
	Haldun Keskin	Kalfa Nafakası	20.11.1991
Ege	Orhan Kam	YaŐantımızda M.. 'luğu ne kadar yansıtabiliyoruz M.. 'luk ¼alıŐmalarını d¼zenleyen unsurlar	31.10.1991
	Tuncer Pekmen	ve M.. 'nun g¼revleri	3.10.1991
	Erol Musaoğulları	Laiklik	17.10.1991
İŐın	Masonluk ve Bireysellik	Mustafa Kulalıoğlu	14.10.1991
	Sıtkı Ő¼k¼rer	Akıl ve Hikmet	11.11.1991
	S. Alparslan Mater	Kuvvet	11.11.1991
	Osman Arsoy	G¼zellik	11.11.1991
	Servet Er¼cal	G¼ven Duygusu	11.11.1991
	Ferhan ¼ınar Ege	Hak ve Adalet	11.11.1991
	Egemen Adalet	Onur S¼z¼	11.11.1991
	Başarı	Saim Efelerli	Hakikatı aramada akıl ve hikmetin rehberliği
Başarı	Mehmet Cihanoğlu	Bir Y¼ce Varlık'a inanmayı Őart koŐarken vicdan h¼rriyeti ilkesi ile ¼eliŐiyoruz.	4.11.1991
	A. Rıza Ersoy	M.. 'lukta Disiplin ve HoŐęörü	11.11.1991
¼çs¼t¼n	Mehmet Beset	¼zg¼rl¼k, EŞitlik, Kardeşlik	24.10.1991

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Üç Sütun	Mithat Topaç	Tekris	24.10.1991
	Alpan Veyerı	Üç Yolculuk	7.11.1991
	Önder Barçın	Kardeşlik Zinciri	7.11.1991
Karşıyaka	Coşkun Süer	Dürüstlük	7.11.1991
	Kaya Mançoğlu	M...luk ne değildir.	15.10.1991
Bodrum	Haydar Akay	M...ik Adab ve Erkan	12.11.1991
	Zülküf Ertem	Yunus Emre ve Sevgi Yılı-M...luk	9.11.1991

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EB... MAŞ... İNTİKAL TARİHİ
Hüseyin Hadi Kent	İstanbul 1904	5.2.1976	Barış	19.6.1991
Ömer Çeliker	Osmancık 1949	7.10.1986	Erdem	7.8.1991
Necdet Burgul	Kıbrıs 1919	22.2.1963	Çankaya	5.7.1991
Baysal Dinler	Ankara 1934	3.10.1973	Bilgi	2.7.1991
Erol Coşkun Öngör	Ankara 1932	12.4.1977	Hisar	15.9.1991
Muhtar Ayra	Üsküdar 1904	6.5.1955	Hisar	12.4.1991
M. Saip San	Urfa 1913	13.11.1964	Çankaya	7.9.1991
Mazlum Mimaroğlu	İstanbul 1919	31.12.1983	Nilüfer	8.9.1991
Orkun Akpınar	Manisa 1938	18.4.1988	Barış	28.12.1990
Şaylan Onart	İstanbul 1937	8.1.1988	Sevenler	18.6.1991
Orhan Esen Minkari	Balıkesir 1906	13.3.1958	Yükseliş	8.6.1991
Ahmet Nadir Çetiner	Antakya 1931	5.10.1987	Şefkat	31.5.1991
Fikri Üstündal	İstanbul 1918	5.11.1963	ülke	1.7.1991
Ali Demircioğlu	Acıpayam 1928	26.10.1964	İke	23.8.1991
Erol Dilek	İstanbul 1923	31.10.1962	Hümanitas	5.11.1991
Nihat Gürçay	İstanbul 1920	2.12.1965	Sadık Dostlar	12.11.1991
İshak Arslan	Kazan 1909	10.12.1965	Sevenler	16.11.1991
Hadi Şenocak	İzmir 1917	10.5.1972	Promethe	3.11.1991
Mehmet Ali Özbaşar	İstanbul 1944	12.11.1990	İrfan	29.9.1991

HIÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Ebd. Maş'a İntikal eden kardeşlerimize Ev... 'in U.. Mi...'ndan sonsuz mağfiret ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masens of Turkey

CONTENTS

4. Message from M.W. Grand Master Suha AKSOY
9. Faik Süleyman Paşa (1876-1916) Ahmet AKKAN
"Second and Fourth Grand Master"
13. Mehmet Ali Baba (1853-1934)..... Ahmet AKKAN
16. It is More Arduous to Write
History than to Originate It..... Ömer Faruk KURT
22. Chadwode Crowley MS (c.1700) First Manuscripts As Primary
Rituals and Introduction Celil LAYIKTEZ
27. The Feeling of Humanism is Above Every thingTuncay KESİM
33. What Square & Compasses Tell? Raşid TEMEL
35. Eyes Seeing the Beauty, Utter Love M. Necati BÖKE
41. On the Buddhism Kaptanal ÇERMAN
54. Symbolism of "24-inch Gauge" in Freemasonry Tamer AYAN
68. Historical View of Freemasonry in Middle
East and especially Lebanon..... Prof.Dr.Jacques de PENEY
70. Current Events..... Şahin ERMAN
72. News From Our Lodges Mimar SİNAN
80. In Memoriam Mimar SİNAN

Adress : 25, Nuruşya Sokağı — Beyağlı / İSTANBUL

YEAR : 1991

NO : 82

